

SULTAN
II. MUSTAFA
(1695 - 1703)

Uğur KURTARAN

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Sultan II. Mustafa (1695-1703)

Uğur Kurtaran

©Siyasal M ü e ö

Eylül 2017 Ankara

ISBN No: 978-605-9221-59-7

Siyasal M ü e ö

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta:

<http://www.siyasalkitap.com>

Baskı:

Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd.Şti.

Sertifika No: 25931

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48

Dağıtım:

Siyasal Dağıtım

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

SULTAN
II. MUSTAFA
(1695 - 1703)

Uğur KURTARAN

Uğur KURTARAN

1983 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinde doğdu. 2003 yılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nü bitirdi. Yüksek lisans çalışmasını aynı bölümün Yeniçağ Anabilim Dalı'nda 2006'da tamamladı. *Sultan I. Mahmud ve Dönemi (1730-1754)* başlıklı tezle 2012 yılında doktor oldu. Çalışmaları daha çok XVI-XVIII. yüzyıl Osmanlı diplomasi tarihi üzerine yoğunlaşan Kurtaran, 2009-2012 yılları arasında Dumlupınar Üniversitesi'nde Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Okutmanı olarak çalıştı. Halen Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Yeniçağ Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. *Osmanlı-Avusturya Diplomatik İlişkileri (1526-1791)* ve *Sultan I. Mahmud ve Dönemi (1730-1754)* adlı iki kitabı ile Osmanlı diplomasi tarihi üzerine yerli ve uluslararası dergilerde yayımlanmış makaleleri bulunmaktadır. Uğur Kurtaran, son dönemde XVIII. yüzyıl Osmanlı antlaşmalarında sınır problemleri ve sınır tahdit raporları konuları üzerine yoğunlaşmıştır.

SULTAN II. MUSTAFA
(1695-1703)

Bu çalışma Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi Koordinasyon Birimince Desteklenmiştir. Proje Numarası: 16-M-14 (D25).

Varlıkları ile bana hayat veren sevgili eşim ve bitanecek
kızım Şimal İpek'e...

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti hüküm sürdüğü altı yüzyılı yılı aşkın ömründe oldukça önemli bir devlet ve medeniyet sistemi oluşturmuş ve hâkim olduğu bölgelerde bunu başarılı bir şekilde uygulamıştır. Bu sebeple günümüzde tüm dünyada Osmanlı Devleti'ni anlamak ve anlamlandırmak adına pek çok çalışma yapılmaktadır. Nitekim tarih ilmi geçmişin bilgi ve birikimlerinin günümüz nesillerine doğru ve tarafsız bir şekilde aktarılması yoluyla önem kazanmaktadır. Bu noktada Osmanlı Devleti'ni anlamanın belki de en önemli yollarından birisi devlet politikalarına yön veren padişahların anlaşılmasında yatmaktadır. Bu çalışma bu amacı gerçekleştirmek adına hazırlanmış olup, araştırmamızda 22. Osmanlı padişahı olarak 1695 yılında tahta geçen ve 1703 yılına kadar yaklaşık 8 yıl tahtta kalan Sultan II. Mustafa'nın hayatı ve faaliyetleri ele alınmıştır. Nitekim Sultan II. Mustafa'nın saltanat yılları Osmanlı tarihinde yaşanan iç ve dış gelişmeler açısından önemli bir zaman dilimini ihtiva etmektedir. XVII. yüzyılın sonlarında tahta geçen Sultan II. Mustafa'nın padişahlığı Osmanlı tarihinde padişahların iç politikada aktif siyasetten çekilmeye başladıkları, yönetimin devlet adamlarına bırakıldığı ve şehzadelerin kafes sistemiyle yetiştirildiği bir döneme denk gelmektedir. Bunun yanı sıra dış politikada 1683'de başlayan Kutsal İttifak Savaşları'nın devam ettiği sırada tahta geçen Sultan II. Mustafa orduyla birlikte sefere bizzat iştirak ederek, Avusturya cephesinde önemli başarılarla imza atmıştır. Osmanlı tarihinde sefere giden son padişah olan Sultan II. Mustafa'nın 1697'de Zenta'da aldığı büyük mağlubiyet sonrası, Osmanlı

tarihinin en önemli antlaşmalarından birisi olan Karlofça Barış Antlaşması imzalanmıştır. Osmanlı dış politikası ve diplomasisi için önemli bir dönüm noktası olan antlaşma ile ilk kez yaşanan toprak kayıplarının yanı sıra, diplomatik anlamda çok önemli prestij kayıpları meydana gelmiştir. Antlaşma ile batı karşısında o tarihe kadar büyük oranda devam ettirdiği üstünlüğünü kaybeden Osmanlı Devleti'nde iç politikada bir toparlanma ve değişim dönemi yaşanmıştır. Bu çerçevede yapılan imar ve ıslah çalışmalarına ilaveten, toplumsal, dinî, ekonomik ve askerî alanda yapılan düzenlemeler ile ülke içindeki huzur ortamı büyük oranda sağlanmıştır. Yine Karlofça sonrasında devlet, Rusya'yla yaptığı 1700 İstanbul Antlaşması ile önemli kayıplara ilaveten ilk kez Moskof Prensi'nin Çarlık unvanını kabul etmek zorunda kalmıştır. Bu arada Karlofça'dan sonra devlet işlerinden uzaklaşarak Edirne'ye yerleşen Sultan II. Mustafa'nın yönetimi bıraktığı Şeyhülislam Feyzullah Efendi'ye karşı olan grupların başlattığı 1703 isyanı sonucunda Sultan II. Mustafa tahtını kardeşi III. Ahmed'e bırakmak zorunda kalmıştır. Bu noktada görüldüğü üzere Osmanlı tarihinde oldukça önemli değişimlerin yaşandığı Sultan II. Mustafa'nın saltanat yılları ile ilgili yapılan bu çalışmada bu değişimlerin ortaya çıkış nedenleri ve genel sonuçları üzerinde bir takım bulgular elde edilmiştir. Bu sonuçlar Sultan II. Mustafa dönemindeki gelişmelerin anlaşılmasına ve kendinden sonra yaşanan gelişmeler üzerinde bu dönemde yaşanan gelişmelerin etkisini ortaya koyması açısından önem arz etmektedir. Nitekim çalışmadan elde edilen veriler karşılaştırma yöntemi ile Osmanlı tarihinin diğer padişahları ve diğer dönemleri üzerinden mukayese edilmek suretiyle ortaya çıkan analizleri yansıtmaktadır.

Çalışmada döneme ait arşiv malzemeleri ile kronikler ve döneme ait yerli ve yabancı eserlerin ayrıntılı bir değerlendirmesi yapılmak suretiyle ele alınmıştır. Bu yönleriyle araştırmamız XVII ve XVIII. yüzyıl Osmanlı tarihine ait araştırma ve inceleme konusunu içermektedir. Yine araştırmamız sırasında "proso-pografi" (biyografi ilmi) metodu kullanılmak suretiyle, Sultan II. Mustafa'nın hayatı ve aile bağlantıları arşiv vesikaları ve ikin-

cil literatür aracılığıyla ortaya çıkartılmıştır. Bu çerçevede araştırmamızda Sultan II. Mustafa dönemi ile ilgili mevcut literatürdeki bilgilerin döneme ait birincil kaynaklarla desteklenmesi yöntemi izlenmiştir.

Çalışma şekil olarak giriş, üç bölüm ve sonuç kısmından oluşmaktadır. Giriş bölümünde araştırmannın yöntem ve amacı ile araştırma sırasında kullanılan kaynaklar ve nitelikleri üzerinde durulmuştur. Birinci bölümde Sultan II. Mustafa'nın hayatı ve kişiliği üzerinde durulmuştur. Bu bölüm kendi içerisinde üç alt başlığa ayrılmış olup, birinci başlık, padişahın doğumundan vefatına kadar tercüme-i hâli ile ilgilidir. Bu çerçevede padişahın hayatı başlığıyla yer alan bu kısımda Sultan II. Mustafa'nın doğumu, çocukluğu, eğitimi, gençliği, şehzadelik yılları, tahta çıkışı, ailesi ve ölümü ele alınmıştır. Padişahın şahsiyeti ve günlük hayatını ele alan ikinci başlıkta Sultan II. Mustafa'nın mizaç ve karakteri, olaylar karşısındaki tavır ve davranışları ile günlük hayatını geçirdiği ikâmet yerleri ile binişler, tertip ettirdiği eğlenceler, tebdiller ve klasikleşen cuma selâmlıkları üzerinde durulmuştur. Üçüncü başlıkta ise Sultan II. Mustafa'nın diğer özellikleri üzerinde durulmuştur. Bu çerçevede öncelikle Sultan II. Mustafa'nın padişahlık özelliklerinin yansıtıldığı bu bölümde padişahın iç dünyasını yansıtan geleneklere bağlılığı, Batı'yla olan ilişkisi, bakış açısı, inanç yönü, sanat ve üslubu gibi kişisel özellikleri ele alınmıştır.

İkinci bölümde Sultan II. Mustafa'nın devlet yönetimi ile ilgili iç politikayı ilgilendiren konulara yer verilmiştir. Bu bölüm kendi içerisinde dört alt başlıktan oluşmaktadır. Birinci başlıkta padişahın çalışma usulleri ve genel olarak çevresindeki kişiler ve onlarla olan münasebetlerini ele alan idarecilik özellikleri incelenmiştir. Buradaki ilk konu başlığı padişahın yaptığı ikili görüşmeler ve bunların genel özellikleri ile resmî ve gayr-i resmî rikaplar ve padişahın bu konulardaki tavırlarıdır. Bunu takiben dönemdeki üst dereceli devlet görevlileri başta olmak üzere, şeyhülislâmlar ve daha alt derecedeki vazifeliler ile diğer vazifeliler, padişahın onlarla olan ilişkisi, bakış açısı, tayin ve atamalarındaki tutumu üzerinde durulmuştur. İkinci başlıkta ise, padişahın

dönemi boyunca payitaht halkıyla olan münasebetleri üzerinde durulmuştur. Bu çerçevede asayiş ve düzenin sağlanması, isyanların bastırılması, halkın sosyal ve ekonomik durumu, iaşenin temini ve İstanbul'un idaresi ile şehirde çıkan yangın ve depremler ile padişahın bu tür olaylardaki tutum ve davranışları bu başlığın başlıca konularını oluşturmaktadır. Üçüncü başlıkta Sultan II. Mustafa'nın dönemi boyunca yapılan imar faaliyetleri ele alınmıştır. Bu bölüm de kendi içerisinde üç başlığa ayrılmış olup, birinci başlıkta bizzat padişahın kendisi tarafından gerçekleştirilen imar faaliyetleri ele alınmıştır. İkinci başlıkta Sultan II. Mustafa dönemi devlet erkânı tarafından yapılan imar faaliyetleri ele alınırken, son bölümde hanedan mensuplarının gerçekleştirdiği imar faaliyetleri üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise Sultan II. Mustafa dönemindeki dış politikayı ilgilendiren konular üzerinde durulmuştur. Burada Avusturya, Venedik, Lehistan ve Rusya'ya karşı dört cephede birden girilen savaşlar ve sonrasında yapılan antlaşmalar ile buna bağlı olarak Osmanlı diplomasi anlayışında daha önceki yüzyıllara göre yaşanan değişimlerin veya benzerliklerin tespiti yapılmıştır. Buna göre Sultan II. Mustafa'nın saltanatında Osmanlı Devleti 1683 yılındaki II. Viyana Kuşatması sonrasında Batı'da kendine karşı oluşturulan Kutsal İttifak Savaşları içerisinde yer almıştır. Bu çerçevede Sultan II. Mustafa döneminde dış politikada Avusturya, Venedik, Lehistan ve Rusya'ya karşı mücadeleye edilmiştir. Bunlardan Avusturya'ya karşı olan seferlere bizzat katılan Sultan II. Mustafa 1695 ve 1696 tarihlerindeki ilk iki seferde Avusturya karşısında başarılı oldu. Ancak 1697 yılındaki üçüncü seferde yaşanan Zenta Bozgunu ile savaş politikasına son verilerek barış için girişimlere geçildi. Yine benzer şekilde Venedik karşısında ilk başta Sakız Adası alındı ve Koyun Adaları'nda önemli başarılar kazanılmasına rağmen, daha sonraları Venedik'in üstünlüğü ortaya çıktı. Lehistan cephesinde bariz bir yenilgi yaşanmamakla birlikte, kuzeyde Ruslar, Azak Kalesi'ni alarak önemli bir güç haline geldiler. Nitekim dış politikada yaşanan bu gelişmeler sonucunda 1699 yılında Avusturya, Venedik ve Lehistan ile Karlofça Antlaşması imzalandı. Antlaşmayla Os-

manlı Devleti çok önemli kayıplar yaşamakla birlikte, diplomatik açıdan başarılı sayılabilecek bir antlaşma imzaladı. Yine Karlofça Antlaşması sonrasında devletin iç ve dış politikalarında ve genel olarak diplomasi anlayışında önemli değişim ve dönüşümler ortaya çıktı. Karlofça'dan bir yıl sonra ise Rusya ile imzalanan İstanbul Antlaşması'yla Rusya karşısında o tarihe kadar süren Osmanlı üstünlüğü sona erdi. Dış politika kısmında üzerinde durulan önemli bir konu da Karlofça ve İstanbul Antlaşmaları sonrasında yaşanan gelişmelerdir. Bu çerçevede bu bölümde daha ziyade yabancı literatürde yer alan ve bizim kaynaklarımızı pek fazla ele almadığı Karlofça sonrası değişen sınırların tespiti ve belirlenen sınırlar üzerinde durulmuştur. Yine bu bölümde antlaşma sonrası esirlerin iadesi ve ticaret konuları ele alınmıştır. Dış politika bölümündeki bu değerlendirme ve incelemeler için döneme ait nâme-i hümayûnlar, ahidnâmeler gibi arşiv belgeleri ile yerli ve yabancı kaynaklardan faydalanılmıştır.

Sonuç bölümünde konu ile ilgili genel bir değerlendirme ve tespit edilen bulgular üzerinde durulmuş olup bunun ardından çalışmada kullanılan kaynaklar ile ekler bölümü yer almaktadır.

“*Sultan II. Mustafa (1695-1703)*” isimli bu çalışmanın ortaya çıkması yaklaşık 3 yıl gibi zamanda gerçekleşmiştir. Bu süre boyunca çalışmanın şekillenmesinde katkılarını gördüğüm kişi ve kuruluşlara teşekkürlerimi sunuyorum. Bu çerçevede çalışmanın hazırlanmasındaki kakılarından dolayı Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Ofisi'ne teşekkürlerimi sunuyorum. Yine kaynak temini konusunda yardımlarını gördüğüm Prof. Dr. Rıfa'at Ali Abou El-Haj, Doç. Dr. Selim Hilmi Özkan ve Yrd. Doç. Dr. Raşit Gündoğdu'ya teşekkür ediyorum. Ayrıca çalışma sırasında bazı belgelerin okunmasında yardımlarına başvurduğum Yrd. Doç. Dr. Fadimana Çelik ve Yrd. Doç. Dr. Eyüp Kul'a teşekkürlerimi sunuyorum. Kitabın son halini okuyarak imlâ ve yazım kuralları ile ilgili incelemelerde bulunan Arş. Gör. Ashıhan Öztürk, Arş. Gör. Hatice Kübra Ay, Arş. Gör. Fatih Öztürk ve Arş. Gör. Yusuf Ataseven'e teşekkür ederim. Çalışmamda kullandığım bazı resimlerin temi-

SULTAN II. MUSTAFA

ninde yardımcı olan Arş. Gör. Mevlüt Günler'e teşekkürlerimi sunuyorum. Yine metnin son halini okuyarak gerekli önerilerde bulunan Prof. Dr. M. Alaaddin Yalçınkaya ve Yrd. Doç. Dr. Raşit Gündoğdu'ya teşekkür ederim. Çalışma sırasında kullandığım kaynakların temininde yardımcı olan Başbakanlık Osmanlı Arşivi ve Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi görevlilerine ve özellikle Hasan Demirtaş'a teşekkürlerimi sunuyorum. Yine Süleymaniye Kütüphanesi, Millet Kütüphanesi ve Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi çalışanlarına teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca kitabın basımı konusundaki yardımlarından dolayı Murat İpekoğlu'na teşekkür ediyorum. Kitabın hazırlanması sırasında birçok konuda gösterdiği yardımlardan dolayı sevgili eşim Meral Uzar Kurtaran'a teşekkürlerimi sunuyorum. Son olarak akademik hayatım sırasında her zaman maddi ve manevi desteklerini gördüğü çok değerli aileme sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

KARAMAN

2017

KISALTMALAR

A. DVNS. DVE. d.	: Bâb-1 Âsafî, Düvel-i Ecnebiye Defterleri
A. DVNS. MHM. d.	: Divân-ı Hümâyûn, Mühimme Defterleri
A. DVNS. NMH. d. Defterleri	: Divân-ı Hümâyûn, Nâme-i Hümâyûn
AE.	: Ali Emiri Tanifi
AÜ.	: Ankara Üniversitesi
Bkz:	: Bakınız
BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
BOA. A. VKN. d. lemleri	: Bab-1 Âsafî, Vakanüvislik Defteri Ka-
BOA. D. PYM. d.	: Piyade Mukabelesi Kalemî Defterleri
BOA. Y. EE	: Yıldız Esas Evrakı
BOA. YB. 04	: Yabancı Arşivler
C.	Cevdet Tasnifi
C.	: Cilt
C. ADL.	: Cevdet Adliye
C. AS.	: Cevdet Askerîye
C. BH.	: Cevdet Bahriye
C. DH.	: Cevdet Dahiliye
C. EV.	: Cevdet Evkaf
C. HR.	: Cevdet Hariciye
C. MF.	: Cevdet Maârif
C. ML.	: Cevdet Maliye
C. NF.	: Cevdet Nafia
C. SH.	: Cevdet Sıhhiye
C. SM.	: Cevdet Saray
C. TZ.	: Cevdet Tımar
C. ZB.	: Cevdet Zabtiye
Çev.	: Çeviren, tercüme eden
D. BŞM.	: Başmuhasebe Kalemî Defterleri

SULTAN II. MUSTAFA

D. BŞM. APE. Defterleri	: Başmuhasebe Kalemi Arpa Emaneti
D.	: Defter
Der.	: Derleyen
DİA.	: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
DTCF.	: AÜ. Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi
E.	: Evrak
Ed.	: Editör
Enst.	: Enstitüsü
Fak.	: Fakültesi
Haz.	: Hazırlayan
HH.	: Hatt-ı Hümâyûn Tasnifi
İA.	: İslâm Ansiklopedisi
İE.	: İbnü'l-Emin Tasnifi
İE. ADL.	: İbnü'l-Emin Adliye
İE. AS.	: İbnü'l-Emin Askeriye
İE. BH.	: İbnü'l-Emin Bahriye
İE. DH.	: İbnü'l-Emin Dâhiliye
İE. DRB.	: İbnü'l-Emin Darphane
İE. ENB.	: İbnü'l-Emin Ensab
İE. EV.	: İbnü'l-Emin Evkaf
İE. HH.	: İbnü'l-Emin Hatt-ı Hümayun
İE. HLT.	: İbnü'l-Emin Hilat
İE. HR.	: İbnü'l-Emin Hariciye
İE. MHF.	: İbnü'l-Emin Muhallefat
İE. MHH.	: İbnü'l-Emin Muharrerat-ı Hususiye
İE. MİT.	: İbnü'l-Emin Muafiyet
İE. ML.	: İbnü'l-Emin Maliye
İE. MT.	: İbnü'l-Emin Müste'diyat
İE. NF.	: İbnü'l-Emin Umur-ı Nafia
İE. SM.	: İbnü'l-Emin Saray Mesalihi
İE. ŞKRT.	: İbnü'l-Emin Şükr ü Şikâyet

Uğur KURTARAN

İE. TCT.	: İbnü'l-Emin Tevcihat
İE. TZ.	: İbnü'l-Emin Tımar ve Zeamet
İÜ.	: İstanbul Üniversitesi
İÜEF.	: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
KK.	: Kâmil Kepeci
Ktp	: Kütüphane
MAD. D.	: Maliyeden Müdevver Defterler
md.	: Madde
nr.	: Numara
nşr.	: Neşreden, neşre hazırlayan
OSAV.	: Osmanlı Araştırmaları Vakfı
s.	: Sayfa, sayfalar
S.	: Sayı
SAMD. II.	: II. Ahmed
SMST. II.	: II. Mustafa
TSMA.	: Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi
TSMK.	: Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi
TTK.	: Türk Tarih Kurumu
ty.	: Tarihsiz, tarih yok
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı
VGMA	: Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi
vr.	: Varak
vs.	: vesaire
Yay.	: yayınevi, yayınları, yayıncılık.
Yay. Haz.	: Yayına hazırlayan

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
KISALTMALAR	13
İÇİNDEKİLER	17
TABLolar LİSTESİ	21
RESİMLER LİSTESİ	23
GİRİŞ	25
I.ÇALIŞMA HAKKINDA	25
II. KAYNAKLAR	28
A.Arşiv Vesikaları	28
B.Kaynak Eserler Ve Yayınlanmış Belgeler	29
C.Tetkik ve Diğer Eserler	31
BİRİNCİ BÖLÜM	33
II. MUSTAFA	33
I. HAYATI	33
A. Doğumu	37
B. Çocukluğu ve Eğitimi	42
C. Gençliği ve Şehzadelik Yılları	47
D. Tahta Cülûsu	50
E. Ailesi	65
1.Kadınları:	69
2.İkballeri:	74
3.Çocukları:	76
F. Tahttan İndirilişi	83
1. Edirne Vakası	83
2. Ölümü	116
II. KİŞİLİĞİ (ŞAHSİYETİ) VE GÜNLÜK HAYATI	122
A. Mizaç ve Karakteri	123
B. Tavrı ve Davranışları	133
C. Günlük Hayatı	136

SULTAN II. MUSTAFA

1. İkâmet Yerleri (Saraylar)	137
2. Biniş-i Hümayunlar ve Eğlenceler	139
3. Tebdil Gezileri	148
4. Cuma Selâmlıkları	150
III. SULTAN II. MUSTAFA'NIN DİĞER ÖZELLİKLERİ	151
A. Padişahlık Özellikleri	152
B. İç Dünyası	156
C. Edebî ve Sanat Yönü	162
1. Nesir Yönü	162
2. Şiir Yönü	163
3. Musikî Yönü	164
İKİNCİ BÖLÜM	165
İÇ POLİTİKA	165
A. Padişahın Yönetim Usulleri ve Çevresi (İdareci Yönü)	166
1. Devlet Adamları İle Görüşme Şekilleri	171
2. Dönemindeki Başlıca Vazifeliler ve Padişahın Onlara Karşı Tutumu	172
a. Üst Dereceli Devlet Görevlileri	176
b. Vezirler	199
c. Diğer Vazifeliler	201
d. Diğer Görevliler	218
B. Payitah (İstanbul) ve Ülkenin Genel Durumu	221
1. Asayiş ve Güvenliğin Sağlanması	223
a. Sultan II. Mustafa Döneminde Çıkarılan Kanunlar, Islahat Faaliyetleri ve Alınan Önlemler	226
b. Sultan II. Mustafa Döneminde Çıkan İsyânlar ve Alınan Tedbirler	289
b.1. Bebe Süleyman İsyanı	292
b.2. Basra'da Çıkan İsyânlar	293
b.3. Kırım'da Çıkan İsyânlar	298
b.4. Diğer İsyânlar ve Asayiş Problemleri	299
c. Sultan II. Mustafa Döneminde Getirilen Yasaklar	305
2. Halkın Genel Durumu ve İaşe Temini Meselesi	308
a. Sultan II. Mustafa Döneminde Halkın Genel Durumu	308
b. Sultan II. Mustafa Döneminde İaşenin Temini Meselesi	309
c. Sultan II. Mustafa Döneminde Fiyatların Kontrolünün Sağlanması	315

3.İstanbul'un İdaresi ve Sosyal Yapısı	318
4.Yangın ve Depremler	322
C. İmar Faaliyetleri	326
1.Sultan II. Mustafa Tarafından Gerçekleştirilen İmar Faaliyetleri	327
2.Sultan II. Mustafa Dönemindeki Devtle Adamları Tarafından Gerçekleştirilen İmar Faaliyetleri	329
a. Amcazade Hüseyin Paşa'nın İmar Faaliyetleri	329
b.Daltaban Mustafa Paşa'nın İmar Faaliyetleri	348
c.Rami Mehmed Paşa'nın İmar Faaliyetleri	348
d.Şeyhülislam Feyzullah Efendi'nin İmar Faaliyetleri	348
3.Sultan II. Mustafa Döneminde Hanedan Mensupları Tarafından Gerçekleştirilen İmar Faaliyetleri	355
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	365
DIŞ POLİTİKA	365
A. Osmanlı-Avusturya İlişkileri	373
1. Sultan II. Mustafa Dönemine Kadar Osmanlı Avusturya İlişkileri	373
2. Sultan II. Mustafa Dönemi Osmanlı-Avusturya İlişkileri	394
a.1.Avusturya Seferi (1695)	397
a.1.Sefer İçin Yapılan Hazırlıklar	397
a.2.Savaşın Başlaması ve Cepheler	411
a.2.1.Lipve (Lipova)'nin Kuşatılması ve Fethi	413
a.2.2.Buldur Muharebesi ve Lugoş'un Alınması	416
b.II. Avusturya Seferi (1696)	421
c. III. Avusturya Seferi Ve Zenta Bozgunu (1697)	435
B. OSMANLI-RUS İLİŞKİLERİ	462
1. Sultan II. Mustafa Dönemine Kadar Osmanlı-Rus İlişkileri	462
2. Sultan II. Mustafa Döneminde Osmanlı-Rus İlişkileri (1695-1703)	468
a. Rusların I. Azak Muhasarası	468
b. Rusların II. Azak Muhasarası ve Azak Kalesi'nin Düşmesi	472
C. OSMANLI-VENEDİK İLİŞKİLERİ	477
1. Sultan II. Mustafa Dönemine Kadar Osmanlı Venedik İlişkileri	477
2. Sultan II. Mustafa Dönemi Osmanlı-Venedik İlişkileri	487
a. Koyun Adaları Zaferi ve Sakız Adası'nın Geri Alınması	487
b. Mora Cephesi'ndeki Gelişmeler	498

- Oxford 1984.
- NAGY, Kaldy, "Kadı", *The Encyclopedia of İslâm*, C. IV, Leiden 1978, s. 375.
- NEKRASOV, M., "XVI. Yüzyılda Rus-Osmanlı Ekonomik İlişkileri", *Türk-Rus İlişkilerinde 500. Yıl 1491-1992*, 12-14 Aralık, Ankara 1992, s. 91-97.
- NOVOSELTSEV, A. P., "XV. Yüzyıl İle XVI. Yüzyılın İlk Yarısında Rus-Türk İlişkileri", *Türk-Rus İlişkilerinde 500. Yıl 1491-1992*, 12-14 Aralık, Ankara 1992, s.73-79.
- O'BRIEN-C. Bickfortd, "Russia and Turkey, 1677-1681: The Treaty of Bakhchisarai", *Russian Review*, VOL: 12, No: 4, 1953, s. 259-265.
- OĞUZ, Gülser, "Tereke Kaydından Hareketle Bir Osmanlı Vezirinin 18. Yüzyıl Başlarındaki Yaşam Trazı: Amcazâde Hüseyin Paşa", *Milli Folklor*, 2010, Yıl 22, Sayı: 88, s. 91-100.
- OKUMUŞ, Osman, "Osmanlı Tarihinde Katledilen Şeyhülislamlar", *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, C. 5, No 1, 2013, s.387-396.
- ORESHKOVA, Svetlana, "Rus-Osmanlı Savaşları: Sebepleri ve Bazı Tarihi Sonuçlar", *Osmanlı*, I, (Ed. Güler Eren), Ankara 1999, s. 56-74.
- _____, "1683-1737 Yılları Arasında Rus-Türk İlişkileri", *Türk-Rus İlişkilerinde 500. Yıl 1491-19992*, 12-14 Aralık, Ankara 1992, s. 121-125.
- ORHONLU, Cengiz, "Mehmed Paşa", *İA*, C. VII, s. 583-585.
- _____, "Mezemorta Hüseyin Paşa", *İA*, C. VIII, İstanbul 1993, s. 205-208.
- _____, "Mustafa II, *İA*, C. VIII, İstanbul 1965, s.695-700.
- _____, "Şehir Mimarları", *Türkler*, C. X, (Ed: Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca), Ankara 2002, s. 528-539.
- _____, "Tarih Kaynaklarında Hollanda'ya Ait Bilgiler", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, Sayı: 30, İstanbul 1974, s. 9-22.
- ORTAYLI, İlber, "İkinci Viyana Kuşatmasının İktisadî Sonuçları Üzerine", *Osmanlı Araştırmaları*, Sayı: II (Ed: Halil İnalçık vd.), İstanbul 1981, s. 195-202.
- ÖĞÜN, Tuncay, "Osmanlılar 'da Müsadere", *DİA*, C. 32, İstanbul 2006, s. 67-68.
- ÖRENÇ, Ali Fuat, "Sakız Adası", *DİA*, C. 36, İstanbul 2009, s. 6-10.
- ÖZ, Mehmet, "II. Viyana Seferi'ne Kadar XVII. Yüzyıl", *Türkler*, C. IX, (Ed: Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca), Ankara 2002, s. 711-729.
- ÖZCAN, Abdülkadir "Cülûs", *DİA*, C. VIII, İstanbul 1990, s. 108-114.
- _____, "Edirne Vak'ası", *DİA*, C. X, İstanbul 2005, s.445-446.

SULTAN II. MUSTAFA

- _____, “Fazıl Mustafa Paşa”, *DİA*. C. 26, İstanbul 2002, s. 263-265
- _____, “Karlofça Antlaşması”, *DİA*. C. 24, İstanbul 2001, s. 504-507.
- _____, “Köprülüzâde Fazıl Ahmed Paşa”, *DİA*. C. 26, İstanbul 2002, s. 260-263.
- _____, “Köprülüzâde Numan Paşa”, *DİA*. C. 26, İstanbul 2002, s. 265-267.
- _____, “Merzifonlu Kara Mustafa Paşa”, *DİA*. C. 29, İstanbul 2004, s. 246-249.
- _____, “Süleyman II”, *DİA*. C. 38, İstanbul 2010, s. 75-80.
- _____, “Çehrin”, *DİA*. C. 8, İstanbul 1993, s. 249-251.
- _____, “Daltaban Mustafa Paşa”, *DİA*, C. 8, İstanbul 1993, s. 433-434.
- _____, “Mehmed IV”, *DİA*, C. 28, İstanbul 2003, s. 414-418.
- _____, “Mustafa II”, *DİA*. XXXI, İstanbul, s.275-280.
- _____, “Sekban”, *DİA*. C. 36, İstanbul 2009, s. 326-328.
- ÖZCAN, Azmi, “İngiltere (Osmanlı-İngiliz Münasebetleri)”, *DİA*. C. 22, İstanbul 2000, s. 302-307.
- ÖZDEMİR, İbrahim, “Osmanlı Toplumunda Çevre Anlayışı”, *Türkler*, C. X, (Ed: Hasan Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca), Ankara 2002, s. 598-610.
- ÖZDOZE, Abraham O., “Belgrdae, Siege of 1521”, *Conflict and Conguest in The Islamic Worl: A Historical Encyclopedia*, (Ed: Alexandar Mikaberidze), United States of America 2011, s. 210.
- ÖZGÜLEŞ, Muzaffer, “Belgeler Işığında Gülnuş Emetullah Sultan’ın Galata’da Yaptırdığı Çeşmeler ve Su Yolları”, *Tasarım+Kuram*, Sayı, 107, Yıl 20104, s.27-38.
- _____, “Gülnuş Emetullah Sultan’ın İmar Faaliyetleri”, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, *Basılmamış Doktora Tezi*, İstanbul 2013.
- ÖZKAN, Haldun, “Erzurum Kurşunlu (Feypiye) Camii ve Tek Kubbeli Camiler Arasındaki Yeri”, *Erzurumlu Şeyhülislam Seyyid Feyzullah Efendi Sempozyumu (31 Ekim-02 Kasım 2014)*, Erzurum 2015, s. 240-251.
- ÖZKAN, Selim Hilmi, “Amcazade Hüseyin Paşa Kütüphanesi ve İstanbul Kütüphaneleri İçerisindeki Önemi”, *7. Uluslararası Türk Kültürü Kongresi, Türk ve Dünya Kültüründe İstanbul Bildiriler*, II, Ankara 2011, s. 739-753.
- _____, “Türk Tarihinin Kırılma Noktası: Zenta Faciası”, *Türkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 4/3 Spring 2009, s. 1779-1793.

- _____, “XVIII. Yüzyılın Başlarında Basra’nın Güvenliği Meselesi Ve Osmanlı Devleti’nin Bölgede Aldığı Tedbirler”, *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 3(11), s.137-147.
- _____, “II. Viyana Kuşatması Sonrası Türk-İngiliz İlişkileri”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 18, Ağustos 2007, s. 189-204.
- _____, “XVII. Yüzyılın Sonları ile XVIII. Yüzyılın Başlarında Osmanlı-Rus İlişkileri ve Karadeniz’in Güvenliği Meselesi”, *Karadeniz Araştırmaları*, Sayı: 14, Ankara 2007, s. 47-62.
- _____, “XVII. Yüzyılın Sonlarında Hıristiyan Birliği Projesi ve Osmanlı-Fransız İlişkileri”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Mayıs 2009, Sayı: 19, s. 61-72.
- ÖZKAYA, Yücel, “Kaymakam”, *DİA*. C. 25, İstanbul 2002, s. 84-85.
- ÖZPEKEL, Osman Nuri, “Şâir ve Bestekâr Osmanlı Padişahları”, *Osmanlı*, C. X, (Ed: Güler Eren), Ankara 1999, s. 607....
- ÖZSOY, Emin, “Military-Diplomatic Career of Marsili from a Historical Perspective: West versus East?” <http://linux-server.ims.metu.edu.tr/> (Erişim Tarihi: 23.08.2016).
- ÖZTÜRK, Mustafa -Ahmet Aksın, “Venedik Devlet Arşivindeki Bailo Defterlerine Göre Osmanlı Devleti’nin Venedik’e Zahire ve Asker Yardımı (1624-1631)”, *OTAM*, 32/ Güz 2012, s.141-170.
- ÖZTÜRK, Mustafa, “Osmanlı Dönemi Fiyat Politikası ve Fiyatların Tahli- li”, *Belleten*, C. LIV, Ankara 1991, s. 87-100.
- PALFFY, Geza, “Ransom Slavery alog the Ottoman-Hungharian Frontier in the Sixteenth and Seventeenth Centuries”, *Ransom Slavery alog the Ottoman Bordes (Early Fifteenth-Early Eighteenth Centuries)*, (Ed: Geza David and Pal Fodor), Leiden: Brill 2007, s. 140-155.
- PAMUK, Şevket, “Osmanlı İmparatorluğu’nda Para 1326-1914”, (Çev: Ayşe Berktaş), *Osmanlı İmparatorluğu’nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, C. 2 1600-1914, (Ed: Halil İnalıcık-Donalt Quataert), İstanbul 2004, s.1053-1095.
- _____, “Seçici Kurumsal Değişim ve Osmanlının Uzun Ömür- lülüğü”, *Osmanlı Ekonomisi ve Kurumları, Seçme Eserler*, I, (Çev: Gökhan Aksay), İstanbul 2010, s. 1-19.
- _____, “Fiyat Devrimi’nin Osmanlı İmparatorluğu’ndaki Yan- sımalarına Yeniden Bakış”, *Osmanlı Ekonomisi ve Kurumları, Seçme Eserler*, I, (Çev: Gökhan Aksay), İstanbul 2010, s. 77-102.
- _____, “Osmanlı Devleti’nin İç Borçlanma Kurumlarının Evri- mi”, *Osmanlı Ekonomisi ve Kurumları, Seçme Eserler*, I, (Çev: Gökhan Aksay), İstanbul 2010, s. 133-147.
- PANAİTE, Viorel, “Haraçgözarların Statüleri: XV. Ve XVII. Yüzyıllarda

- Eflak, Boğdan ve Transilvanyalılar Üzerine Bir Çalışma”, *Osmanlı*, C. I, (Ed: Güler Eren), Ankara 1999, s. 373-384.
- PAPP, Sandor, “Zitvatorok Antlaşması”, *DİA*, C. 44, İstanbul 2013, s. 472-474.
- PARMAKSIZOĞLU, İsmet, “Kaptan Paşa”, *İA*, VI, İstanbul 1991, s. 207-208.
- _____, “Karlofça (Carlowicz, Karlowitz)”, *İA*, C. VI, İstanbul 1991, s. 346-351.
- PAZARBAŞI, Erdoğan, “Fezullah Efendi’nin Kayınpederi: Vâni Mehmed Efendi”, *Erzurumlu Şeyhülislam Seyyid Fezullah Efendi Sempozyumu (31 Ekim-02 Kasım 2014)*, Erzurum 2015, s. 190-199.
- _____, “Mehmed Efendi, Vani”, *DİA*, C. 28, İstanbul 2003, s. 458-459.
- PEDANI, Maria Pia, “Das Triplex Confinium: Diplomatische Probleme nach dem Karlowitz Frieden”, *Croatica Christiana Periodica*, Anno XXV, 47 (2001), pp. 20-26.
- _____, “Ottoman Diplomats In The West: The Sultan’s Ambassadors To The Republic Of Venice”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, C. 11, Sayı: 1, s. 1-16.
- _____, “Venetian Consuls in Egypt and Syria in the Ottoman Age”, *Mediterranean World*, 18, 2006, s. 7-21.
- _____, “İstanbul Venedik Sarayı Sakinleri Arasında Osmanlı Kültürünün Cazibesi”, *Akdeniz Hikâyeleri, Ortaçağ ve Modern Çağ Arasında Kültürlerin Buluşması* (Yay. Muhittin Salih Eren), İstanbul 2015, s. 49-63.
- _____, “Venedik”, *DİA*, C. 43 İstanbul 2013, s. 44-47.
- _____, “Beyon The Frontier: The Ottoman-Venetian Border In The Adriatic Context From The Sixteenth To The Eighteenth Centuries”, *In Zones of Fracture in Modern Europe, Baltic Countries-Balkans-Northern Italy*, Wiesbaden 2005.
- _____, “The Border From The Ottoman Point Of View”, *Tolerance And Intolerance On The Triplex Confinium, Approaching the “Other” on the Borderlands Eastern Adriatic and beyon 1500-1800*, (Ed. Egidio Ivetic and Drago Rokсандić), t.y., s.195-214.
- PESALJ, Jovan, “Early 18th Century Peacekeeping: How Habsburgs And Ottomans Resolved Several Border Disputes After Karlowitz”, *Empires and Peninsulas: Southeastern Europe Between Karlowitz and the Peace of Andrianople (1699-1829)*, (Ed: Palamen Mitev vd.), Berlin 2010, s.29-43.
- PRİTSAK, Omeljan, “1491-1532 Yıllarında Osmanlı-Moskova İlişkileri”, *Türk- Rus İlişkilerinde 500. Yıl 1491-1992*, 12-14 Aralık, Ankara

1992, s.65-73.

SAFFET BEY, "Koyun Adaları Okundaki Deniz Savaşı ve Sakız'ın Kurtarılması", *TOEM*, S. 3, İstanbul 1328, s. 150-177.

SAHİLLİOĞLU, Halil, "Akçe", *DİA*, C. 2, İstanbul 1989, s.224-227.

_____, "Osmanlı Para Tarihinde Dünya Para ve Maden Hareketlerinin Yeri (1300-1750)", *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 1978, s. 1-38.

_____, "1683-1740 Yıllarında Osmanlı İmparatorluğu Hazine Gelir ve Gideri", *VIII. Türk Tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Bildiriler*, C. II, Ankara 1981, s.1388-1406.

_____, "Osmanlılarda Narh Müessesesi ve 1525 Yılı Sonunda İstanbul'da Fiyatlar", *BTTD*, Sayı: 1, İstanbul 1967, s.36-40.

SAK, İzzet-Cemal Çetin, "XVII. ve XVIII. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nde Menziller ve Fonksiyonları: Akşehir Menzilleri Örneği", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 16, Konya 2004, s. 179-221.

SAKAOĞLU, Necdet, "Mahmud I", *Yaşamları ve Yapılarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi*, İstanbul 1999, s. 53-57.

SAMARDZİC, Nikola, "The Peace of Passorowitz 1718: An Introduction", *The Peace of Passorowitz 1718*, (Ed: Charles Ingro-Nikola Samardzic-Jovan Pesalj), Purdue University Press, Indiana 2011, s. 9-39.

SARI, Nil, "Hekimbaşı", *DİA*, C. XVII, İstanbul 1998, s.161-164.

SARICIK, Murat, "Osmanlı Devleti'nde Nakibü'l-Eşrafılık Kurumu", *Türkler*, X, (Ed: Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca), Ankara 2002, s. 385-393.

SAVAŞ, Ali İbrahim, "XVIII. Asırda Osmanlı-Habsburg İlişkileri", *Askeri Tarih Bülteni*, Yıl 17, Şubat 1992, Sayı 32, s. 23-55.

_____, "Osmanlı Diplomasisinde "El-kadimu yüzarı" Kaidesi", *Tarih Enstitüsü Dergisi (Prof. Dr. Münir Aktepe'ye Armağan)*, Sayı XV, İstanbul 1997, s.

_____, "Genel Hatlarıyla Osmanlı Diplomasisi", *Osmanlı*, C. I, (Ed: Güler Eren), Ankara 1999, s. 643-659.

_____, "Osmanlı Devleti İle Habsburglar Arasındaki Diplomatik İlişkiler", *Türkler*, C. 9, (Ed: Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca), Ankara 2002, s.555-566.

_____, "Osmanlı Diplomasisinin Yapısal ve Siyasal Dönemleri Hakkında Bir İnceleme", *Askeri Tarih Bülteni*, Sayı: 4, 1996, s. 1-13.

_____, "Osmanlı Elçilerinin Resmi Kabul Protokolleri", *Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih İncelemeleri Dergisi*, S. 11, İzmir 1996, s. 111-124.

SETTON, Kenneth Meyer, "Louis XIV, The Turks and the War of the

- League of Augsburg, The Treaties of Ryswick and Karlowitz and the Uneasy Peace between and the Porte”, *Venice, Austria, and the Turks in the Seventeenth Century*, C. 192, The American Philosophical Society, Philadelphia 1991, s. 389-426.
- SEVİNÇ, Tahir, “1695 Sakız Seferi’nde Organizasyon ve Lojistik”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Mayıs 2010, Sayı: 21, s. 59-79.
- _____, “17. Yüzyıl Sonlarında Başarısız Bir Sefer Girişimi: 1695 Mora Seferi”, *History Studies*, Volume 2/3, 2010, s. 285-306.
- _____, “Feyzullah Efendi ve Edirne Vakası”, *Erzurumlu Şeyhülislam Seyyid Feyzullah Efendi Sempozyumu (31 Ekim-02 Kasım 2014)*, Erzurum 2015, s. 152-181.
- SEZGİN, İbrahim, “Osmanlı İmparatorluğu’nda Baruthaneler ve Barut İmalatı”, *Türkler*, C. X, (Ed: Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca), Ankara 2002, s. 145-150.
- SMİLEY, Will, “The Rules of War On The Ottoman Frontiers: An Overview of Military Captivity, 1699-1829”, *Empires and Peninsulas: Southeastern Europe Between Karlowitz and the Peace of Andrianepole (1699-1829)*, (Ed: Palamen Mitev vd.), Berlin 2010, s. 63-73.
- SOUCEK, Svat, “The Strait Of Chios and The Kaptanpasa’s Navy”, *The Kapudan Pasha His Office and His Domain, Halcyon Days in Crete IV, A Symposium Held in Rethymnon*, Crete University Press, Rethymnon 7-9 January 2000, s. 177-203.
- STEPANEK, Petr, “Zitvatoruk (1606) ve Vasvar (1664) Anlaşmaları Arasında Orta Avrupa’da Osmanlı Siyaseti”, *Türkler*, C. IX, (Ed: Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca), Ankara 2002, s.730-738.
- SOYSAL, İsmail, “Türk-Fransız İlişkileri”, *DİA*. C. 13, İstanbul 1996, s. 181-184.
- SPREMİÇ, Momcilo, “XV. Yüzyılda Venedik Cumhuriyeti’nin Şarkta Ödediği Haraçlar”, (Çev: Mahmut H. Şakiroğlu), *Belleten*, XLVII/85, Ankara 1984, s. 363-390.
- ŞAHİN, Hanifi, “Feyzullah Efendi’nin Nesaihü’l- Mülük’u ve İslam Siyaset Geleneği Bağlamında Değerlendirilmesi”, *Erzurumlu Şeyhülislam Seyyid Feyzullah Efendi Sempozyumu (31 Ekim-02 Kasım 2014)*, Erzurum 2015, s. 340-351.
- ŞAHİN, Hasan, “Şark Meselesi Çerçevesinde Osmanlı-İngiliz İlişkilerine Genel Bir Bakış Başlangıcından Paris Barışına Kadar”, *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 29, Erzurum 2006, Prof. Dr. Zeki Başar Özel Sayısı, s. 213-217.
- ŞAKİROĞLU, H. Mahmut, “Balyos”, *DİA*. C. 5, İstanbul 1992, s. 43-47.
- _____, “1503 Tarihli Türk-Venedik Antlaşması”, *VIII*.

- Türk Tarih Kongresi*, III, Ankara 1983, s. 1559-1569.
- _____, “Venedik Devlet Arşivi’ndeki Türkçe Belgeler”, *Tarih ve Toplum*, 2, İstanbul 1984, s. 166-169.
- ŞEHİSUAROĞLU, Bedi N., “Osmanlı Padişahlarının Âkibetleri ve Ölüm Sebepleri Hakkında Tıp Tarihi Bakımından Bir İnceleme”, *V. Türk Tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Tebliğler*, Ankara 1960, s. 411-431.
- ŞEN, Muhammet, “Rusya’nın Kırım’ı İşgal Teşebbüsleri Karşısında Kırım Hanlığı Kuvvetlerinin Perekop Zaferi (1689)”, *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, XII/1, (Yaz 2012), s.503-516.
- _____, “I. Selim Giray’ın Hanlık Döneminde Osmanlı-Lehistan Savaşlarında Kırım Kuvvetleri 1671-1704”, *Karadeniz Araştırmaları*, Yaz 2013, Sayı: 38, s. 55-73.
- ŞENTÜRK, Hüdayi, “Osmanlılarda Haberleşme ve Menzil Teşkilâtına Genel Bir Bakış”, *Türkler*, C. XIV, (Ed: Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca), Ankara 2002, s. 446-461.
- ŞUTOY, V. E. “Osmanlı Devleti’nin 1700-1709 Kuzey Savaşı Yıllarındaki Tutumu”, *Belleten* (Çev: Ö. Cenap Eren), S. 207, 208, Ağustos-Aralık, Ankara 1989, s. 903-966.
- T. H., “Vezir”, *İA*, XIII, İstanbul 2005, s. 309-314.
- TABAKOĞLU, Ahmet, “Ortadoğu’da ve Osmanlılarda Altın Para”, *İktisat Tarihi Toplu Makaleler I*, İstanbul 2005, s. 102-125.
- _____, “İslâm Dünyasında Para ve Bankacılık Tecrübesi”, *İktisat Tarihi Toplu Makaleler I*, İstanbul 2005, s. 79-102.
- _____, “Klâsik Dönemde Osmanlı Ekonomisi”, *Türkler*, C. X, (Ed: Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca), Ankara 2002, s. 653-694.
- _____, “XVII. ve XVIII. Yüzyıl Osmanlı Bütçeleri”, *İktisat Tarihi Toplu Makaleler I*, İstanbul 2005, s. 183-202.
- TALİ, Şerife, “İstanbul Su Mimarisinde Fatih Sebillerinin Yeri ve Önemi”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Volume 3/10, Winter, s. 558-571.
- TAMER, Cahide, “Anadoluhisarında Meşrûta Yalı, Amucazade Hüseyin Paşa Yalısı”, *İstanbul Ansiklopedisi*, C. II, (Haz: R. E. Koçu-Mehmet Ali Akbay), İstanbul 1959, s. 823-827.
- TANSEL, Selâhattin, “Osmanlı-Leh Münasebetleri 1764-1768”, *DT-CFD*, C. IV (1946), s. 69-84.
- TAŞ, Kemalletin, “Osmanlı Yönetim Sisteminde Şeyhülislamlık Kurumu Sosyolojik Bir Çözümleme”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 1, Sayı: 1, Ocak-Temmuz 2005, s.81-101.
- TAYŞİ, M. Serhan, “Şeyhülislam Feyzullah Efendi ve Feyziyye Medresesi”, *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, Sayı:23, 1983, s. 9-100.

- _____, “Feyzullah Efendi, Seyyid”, *DİA*, C. XII, İstanbul 1995, s. 527-528.
- _____, “Millet Kütüphanesi”, *DİA*. C. 30, İstanbul 2005, s. 70-71.
- TEBLY, Karl-Bekir Sıtkı Baykal, “Nemçe İmparatorlarının İstanbul’a Yol-
ladığı Elçi Heyetleri ve Bunların Kültür Tarihi Bakımından Önemli Ta-
rafları”, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. 7, 1969, s. 247-263.
- TEKİN, Zeki, “Osmanlılarda Kürk Kullanımı”, *Türkler*, C. X, (Ed: Hasan
Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca), Ankara 2002, s. 644-649.
- THEUNISSEN, Hans, “(Dostluğun Bedeli) 1612-1617 Yıllarında Hol-
landa İle Osmanlı Devleti Arasındaki Resmi İlişkilerin Oluşmasında
Hediyenin Rolü”, *Kebikeç*, Sayı: 25, 2008, s.51-66.
- TIZLAK, Fahrettin, “XVIII. Yüzyılın İlk Yarısı İle XIX. Yüzyılın İlk Yarısın-
da Yukarı Fırat Havzasında Eşkıyalık Faaliyetleri”, *Belleken*, S. 220, C.
LVII, Ankara 1994, s. 751-780.
- TOGAN, İsenbike, “Altınordu Çözülürken; Kırım’a Giden Yol”, *Türk- Rus
İlişkilerinde 500. Yıl 1491-1992*, 12-14 Aralık, Ankara 1992, s. 39-65.
- TOPAKTAŞ, Hacer, “Lehistan’dan Polonya’ya: Polonya Tarih yazımında
Türkler ve Türkiye”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 8, Sayı:
15, 2010, s.537-590.
- _____, “Polonya’nın Türkiye’deki İlk Daimi Elçiliğinin Ku-
rulma Süreci: Tarihsel Dinamikler”, *Uluslararası İlişkiler*, C. 11, Sayı
43 (Güz 2014), s. 105-125.
- _____, “Avrupa’nın Ortak Derdi Polonya Tahtı: Stanislaw
August Paniatowski’nin Seçimi (1763-1764)”, *Hacettepe Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C. 28, Sayı: 1, 2011, s. 183-197.
- _____, “Karlofça’dan Lozan’a İstanbul’da Leh Diplomatlar
1699-1923”, *OTAM*, 37/Bahar 2015, s. 307-336.
- _____, “Leh Canibinden Haber Alma Kanalı Olarak Boğdan
Voyvodalığı (XVIII. yüzyılın II. yarısı)”, *Discussions on Turkology Qu-
estions and Developments of Modern Turkology Studies*, (Ed: Öztürk
Emiroğlu vd.), Warsaw 2014, s.135-154.
- _____, “XVIII. Yüzyıl Ortalarında Türk-Leh İlişkilerinden
Bir Kesit: Kapıcıbaşı Mehmed Ağa’nın Lehistan (Polonya) Elçiliği
(1757-1758)”, *Osmanlı Araştırmaları*, XXIX, (2007), s.203-226.
- TUKİN, Cemal, “Girid”, *İA*. C. V/1, İstanbul 1994, s. 791-804.
- TURAN, Mustafa, “II. Viyana Muhasarası: Osmanlı Devleti’nde Siyasî,
İdarî ve Askerî Çözüm”, *OTAM*, Sayı: 9, Ankara 1998, s. 389-429.
- TURAN, Şerafettin, “Sakız’ın Türk Hâkimiyeti Altına Alınması”, *Tarih
Araştırmaları Dergisi*, IV/6-7, Ankara 1968, s. 173-199.
- ULUÇAM, Abdüsselam, “Feyzullah Efendi Medresesi”, *DİA*. C. XII, İstan-

- bul 1995, s. 528-529.
- ULUÇAY, M. Çağatay, "Saraylı Kadımlara Ait Mektuplar Üzerinde Bir Araştırma", *V. Türk Tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Tebliğler*, Ankara 1960, s. 423-430.
- UZEL, Nezih, "Köprülüler Yalısı", *Hayat Tarih Mecmuası*, II-8, 1965, s. 89-90.
- UZUNÇAĞARŞILI, İsmail Hakkı, "Defterdâr", *İA*, C. III, İstanbul 1989, s. _____, "Sancağa Çıkarılan Osmanlı Şehzâdeleri" *Belle-ten*, XXXIX, S. 156 (Ekim 1975), Ankara, s. 659-696.
- _____, "On Dokuzuncu Asır Başlarına Kadar Türk-İngiliz Münasebatına Dair Vesikalar", *Belleten*, XIII/51, 1949, s. 573-648.
- ÜNAL, Fatih, "Karadeniz'e Çıkan İlk Rus Savaş Gemisi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 5, Sayı: 20, Kiş 2012, s. 221-245.
- ÜNAL, Rahmi Hüseyin, "Erzurum İli Dâhilindeki İslamî Devir Anıtları Üzerine Bir İnceleme", *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Araştırma Dergisi*, Sayı: 6, Erzurum 1974, s.49-142.
- VERES, Madalina Valaria, "Eastern Border of the Habsburg Monarchy in the Second Half of the Eighteenth Century", *History of Cartography, International Symposium of the ICA*, (Ed: Elri Liebenberg vd.), Berlin 2012, s. 3-25.
- WOJCIK, Zbigniew, "King John III. Of Poland And The Turkish Aspects Of His Foreign Policy", *Belleten*, C. XLIV, Sayı: 176, Ankara 1980, s. 659-673.
- YALÇINKAYA, M. Alaaddin, "18. Yüzyıl İslahat, Değişim ve Diploması", *Genel Türk Tarihi*, C. VII, (Ed. Güler Eren), Ankara 2002, s.479-511.
- YILDIZ, Murat, "Türk Sivil Mimarisinin En Eski Yapılarından Amcazade Hüseyin Paşa Yalısı'nın Tarihi Serüveni", *Türkiyat Mecmuası*, C. 2/ Bahar, 2011, s. 395-434.
- _____, "Bir Osmanlı Veziriazamının Mal Varlığı: Amcazâde Hüseyin Paşa'nın Muhallefatı", *Tür Kültürü İncelemeleri Dergisi*, Sayı: 26, İstanbul 2002, s. 67-106.
- _____, "Vakfiyelerine Göre Veziriazam Amcazade Hüseyin Paşa Evkafı", *Vakıflar Dergisi*, Yıl: 73-Haziran 2011, Sayı: 35, s. 81-106.
- YURDUSEV, Nuri-Esin Yurdusev, "Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa Devletler Sistemine Girişi Ve 1856 Paris Konferansı", *Çağdaş Türk Diplomasisi: 200 Yıllık Süreç, Sempozyuma Sunulan Tebliğler*, Ankara 15-17 Ekim 1997, s.137-148.
- YÜCEL, Erdem, "Amcazade Hüseyin Paşa Külliyesi", *Vakıflar Dergisi*, C. 8, Ankara 1969, s. 249-266.
- YÜCEL, Erdem, "Feyzullah Efendi Medresesi ve Kütüphanesi, Fatih Millet

SULTAN II. MUSTAFA

Kütüphanesi”, *İstanbul Ansiklopedisi*, C. X, İstanbul 1959, s. 5741-5743.

YÜKSEL, Sinan, “Kuzey Savaşları Sırasında Rusya’nın Karadeniz’e Yönelik Faaliyetleri”, *Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. 31, Sayı:50, 2012, s. 171-190.

_____, “Don Kazaklarının Azak’ı İşgalleri (1637-1642)”, *Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. 30, Sayı: 49, 2011, s. 205-218.

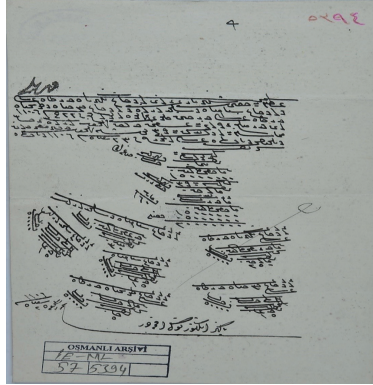
ZAMAOLU, Divna Djuric, “Belgrad”, *DİA*. C. 5, İstanbul 1992, s. 407-409.

ZİEGLER, Karl Heinz, “The Peace treaties of the Ottoman Empire wit European Chistian Powers”, (Ed: Randall Lesaffer), *Peace, Treaties and International Law in European History, From the Late Middle Age to World War One*, Cambridge 2004, s. 338-364.

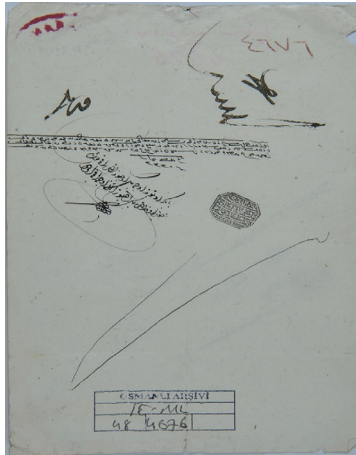
EKLER

EK-1. Sultan II. Mustafa Dönemine Ait Belge Örnekleri

Belge 1: Cülus-ı Hümayun sırasında muhtelif askeri sınıfa verilen atıyyeyi gösteren belge²⁹⁵⁹

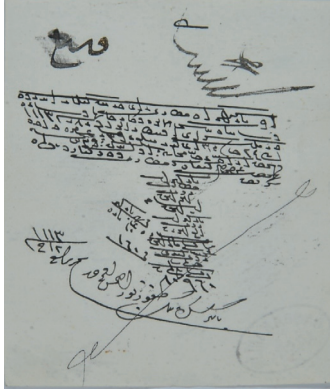
Belge 2: H.1110/M.1699 tarihinde Şeyhülislam Feyzullah Efendi'nin mevacicini gösteren belge²⁹⁶⁰

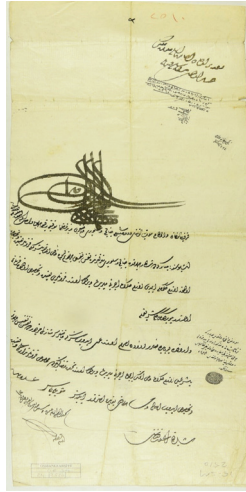
²⁹⁵⁹ BOA. İE. ML. nr. 57/5394.

²⁹⁶⁰ BOA. İE. ML. nr. 48/4676-1.

Belge 3: H. 1113/M. 1702 senesinde biniş ve meks-i hümayun sebebiyle beygir ücretlerinin gösteren belge²⁹⁶¹

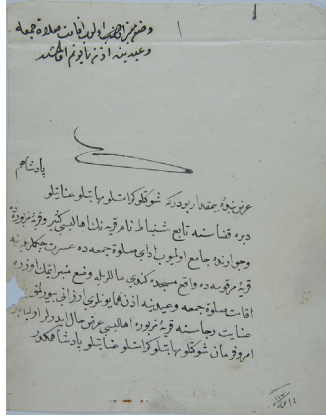
Belge 4 :H. 1111/M. 1700 tarihinde şikâr-ı hümayun için Çatalca ve Silivri menzillerinde padişah için has ekmeğin pişirilmesi amacıyla fırınların tayin edilmesine dair Sultan II. Mustafa'ya ait ferman örneği²⁹⁶²

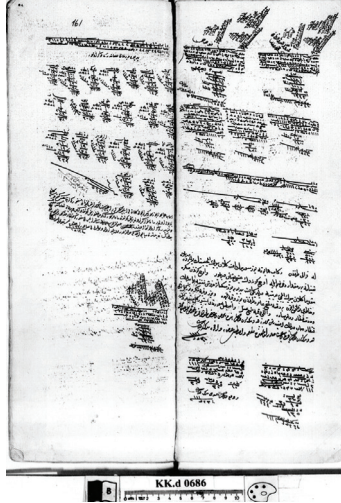
2961 BOA. AE. SMST. II, nr. 32/3123, s. 1.

2962 BOA. İE. SM. nr. 24/2510.

Belge 5: Sultan II. Mustafa tarafından arz üzerine yazılan bir hatt-ı hümayun örneği²⁹⁶³

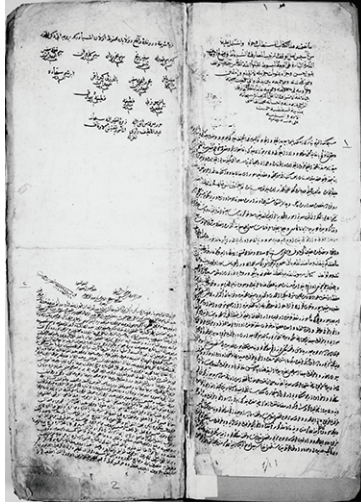
Belge 6: Karlofça Antlaşması için payitahta gelen Lehistan elçisinin Amcazade Hüseyin Paşa Yalısı'nda misafir edildiğine dair belge²⁹⁶⁴

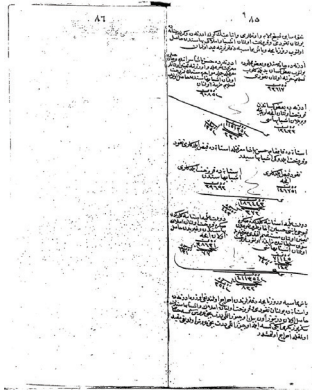
²⁹⁶³ BOA. AE. SMST. II. nr.13/1218.

²⁹⁶⁴ BOA. KK. d. nr. 686, s. 160-161.

Belge 7: 734 Numaralı Amcazade Hüseyin Paşa Vakfiyesinden bir örnek ²⁹⁶⁵

Belge 8: Şeyhülislam Feyzullah Efendi'nin Müsaderesinde Sahip Olduğu Zenginliği Gösteren Belge ²⁹⁶⁶

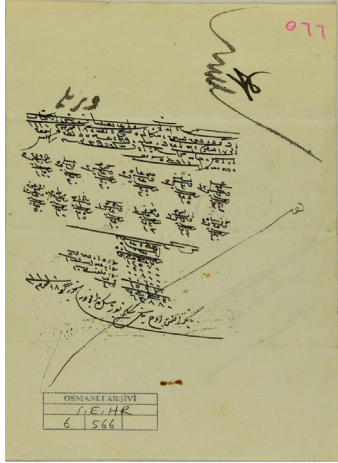

KK.d 2322

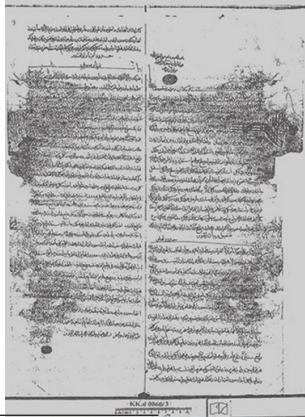
2965 VGMA. nr. 734, s. 1.

2966 BOA. KK. nr. 2322, s. 85.

Belge 9: Karlofça Barış Görüşmelerinde görevlendirilen Reisülküttab Râmi Mehmed Efendi'ye verilen tayinat için harcanan miktar²⁹⁶⁷

Belge 10: Karlofça Sonrasında Osmanlı-Lehistan Sınırlarını Belirleyen Hudut Protokolü²⁹⁶⁸

²⁹⁶⁷ BOA. İE. HR. nr. 6/566.

²⁹⁶⁸ BOA. KK. nr. 60/3, s. 1-3.

Dizin

A

- Adana 236, 243, 284, 407,
409, 411, 431, 435, 436,
455, 456, 471, 678
- Afife Kadın 72
- Akçe 21, 229, 256, 259, 281,
594, 595, 705
- Akdeniz 196, 233, 235, 304,
314, 376, 477, 479, 480,
481, 569, 597, 612, 628,
636, 642, 652, 687, 693,
704
- Akpınar Bahçesi 142
- Aksaray 324
- âlâ halihi 524
- Alîcenab Kadın 72
- Amcazâde Hüseyin Paşa 29,
86, 91, 102, 105, 131, 180,
181, 182, 183, 187, 188,
197, 198, 226, 227, 228,
229, 231, 232, 233, 234,
235, 236, 249, 251, 262,
280, 281, 287, 288, 291,
297, 298, 300, 301, 305,
330, 337, 385, 393, 447,
459, 520, 521, 525, 565,
572, 574, 623, 633, 638,
680, 685, 701, 709
- Amcazade Hüseyin Paşa Külli-
yesi 23, 330, 331, 332, 333,
334, 335, 339, 342, 347,
687, 709
- Amcazade Hüseyin Paşa Kütüp-
hanesi 335, 336, 337, 691,
702
- Amcazade Hüseyin Paşa Yalı-
sı 23, 329, 338, 340, 692,
709, 713
- Anadolu 21, 34, 63, 70, 111,
126, 135, 155, 159, 170,
181, 202, 203, 205, 210,
224, 225, 228, 232, 243,
245, 246, 247, 269, 270,
281, 283, 287, 290, 294,
303, 304, 309, 313, 319,
320, 341, 351, 398, 402,
404, 405, 406, 408, 409,
410, 411, 412, 416, 425,
436, 445, 455, 456, 463,
477, 478, 489, 491, 493,
495, 499, 514, 520, 524,
576, 584, 588, 651, 654,
683
- Anadolu Kazaskerleri 203, 524
- Arapça 259
- Arnavud 133, 220, 286, 407,
431, 438
- arz 8, 25, 35, 122, 126, 132,
145, 162, 166, 167, 168,
169, 170, 171, 172, 185,
196, 200, 202, 204, 208,

SULTAN II. MUSTAFA

- 214, 264, 274, 280, 313, 535, 536, 537, 538, 540,
 319, 365, 395, 396, 405, 541, 542, 545, 547, 548,
 413, 487, 534, 568, 600, 553, 556, 560, 564, 568,
 605, 620, 635, 657, 663, 571, 572, 576, 577, 579,
 713 580, 581, 583, 584, 585,
 arz-ı hal 167, 168, 214 586, 588, 590, 591, 600,
 aşiret 281 610, 614, 631, 632, 633,
 av 86, 93, 98, 126, 130, 132, 636, 637, 641, 656, 657,
 139, 140, 144, 145, 147, 659, 660, 661, 662, 674,
 392, 649 679, 682, 688, 693, 699,
 700
 avarız 251, 262, 263, 286, 319, 319, 404, 423, 429, 438, 489, 489, 500, 591, 604, 653
 Ayamavra Adası 483, 547, 597
 Ayasofya 82, 119, 148, 150,
 614
 Avrupa devletler sistemi 371 Ayşe Sultan 23, 76, 80, 121
 Avusturya 7, 10, 24, 65, 71, 80, 80, 468, 471, 472, 473, 474,
 136, 138, 140, 142, 144, 475, 476, 514, 515, 519,
 148, 150, 153, 158, 161, 553, 556, 611, 612, 613,
 183, 289, 293, 302, 340, 615, 617, 618, 619, 620,
 366, 372, 373, 375, 376, 621, 622, 624, 626, 658,
 377, 378, 379, 380, 381, 660, 663, 688, 710
 382, 383, 384, 388, 390, 391, 394, 397, 398, 399,
 400, 401, 402, 403, 404, 405, 410, 411, 412, 413,
 416, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 428, 429,
 430, 433, 434, 435, 436, 444, 445, 448, 449, 450,
 451, 453, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 467, 478,
 479, 482, 495, 504, 511, 514, 515, 516, 517, 519,
 520, 521, 523, 524, 528, 529, 530, 531, 533, 534,

B

- Bağdat 22, 181, 236, 243, 292,
 293, 294, 295, 297, 298,
 384, 646, 654, 693
 Banaluka 328
 barutçubaşı 325

- baruthâne 324 505, 515, 539, 548, 576,
577, 580, 583, 586, 587,
588, 658, 661, 693
- Basra 22, 31, 181, 225, 291,
293, 294, 295, 297, 298,
314, 645, 654, 670, 693,
703
- Bebe Süleyman İsyanı 292
- Belgrad 63, 128, 142, 149,
151, 170, 180, 183, 243,
247, 260, 286, 304, 376,
377, 389, 392, 393, 399,
403, 408, 409, 411, 412,
413, 416, 420, 421, 422,
424, 429, 430, 431, 432,
434, 435, 436, 444, 447,
448, 459, 475, 486, 516,
525, 526, 542, 555, 563,
577, 583, 584, 585, 588,
639, 661, 682, 687, 699,
710
- Benefşe Kalesi 484
- Beyoğlu 357
- biat 53, 54, 55, 216
- Bihke 444, 505, 540, 542, 577,
586, 587
- Biniş-i Hümayun 139
- Bizans 34, 35, 70, 254, 357,
374, 464, 477, 488, 683
- Boğaziçi 82, 221, 319, 339,
677, 686
- Bosna 91, 93, 144, 181, 291,
345, 392, 399, 407, 409,
412, 422, 424, 429, 431,
438, 444, 460, 483, 498,
- 505, 515, 539, 548, 576,
577, 580, 583, 586, 587,
588, 658, 661, 693
- Bossut Suyu 539, 661
- bostancıbaşı 325
- Bozcaada 385, 409, 497
- Brandenburg 382
- Budin 378, 391, 514, 530, 689
- Buldur Boğazı Muharebesi
433, 657
- C**
- Cafer Paşa 290, 399, 409, 412,
413, 416, 430, 433, 435,
438, 444, 445, 446, 447,
451, 455, 456, 459
- camı 322
- Carlo Ruzzini 529, 540, 545,
548
- Cebeci 400, 422, 456
- Cedid Camii 24, 352
- Cedîd Eşrefî 259
- Ceneviz 463, 465, 479, 488
- ceza 128, 191, 254, 260, 284,
323
- Cisr-i Mustafa Paşa 179, 408
- cizye 59, 62, 147, 252, 260,
261, 263, 266, 286, 319,
330, 401, 404, 405, 423,
424, 427, 439, 440, 469,
485, 490, 500, 586, 591, 652

SULTAN II. MUSTAFA

- Cuma 59, 105, 132, 136, 144, 150, 157, 158, 161, 169, 171, 326, 327, 383, 405, 695
- cülus 51, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 62, 63, 107, 152, 183, 207, 253, 406
- Ç**
- Çalık Ahmed Ağa 90, 220
- Çarı I. Petro 261, 468, 615, 625
- Çehrin Seferi 386, 696
- çeşme 69, 82, 141, 154, 182, 333, 334, 342, 344, 345, 352, 356, 360, 361, 363
- Çeşme 155, 179, 184, 361, 411, 431, 486, 491, 494
- D**
- Dalmaçya 479, 483, 515, 524, 529, 546, 547, 549, 556, 597, 598, 599, 600, 660, 662
- Daltaban Mustafa Paşa 91, 102, 104, 180, 181, 182, 183, 294, 297, 298, 348, 505, 521, 656, 702
- darüsaade ağalığı 219
- Davud Paşa 411
- Defterdâr 204, 205, 709
- Deniz Abdâl 324
- Deprem 326
- dış politika 365, 368, 371, 656, 663
- Dış politika 658, 661, 663, 664
- diplomasi 10, 340, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 373, 377, 381, 478, 545, 561, 562, 566, 571, 600, 613, 620, 627, 632, 634, 642, 651, 656, 660, 661, 663
- Divân-ı Hümayun 213, 522
- Diyarbakır 181, 269, 284, 293, 294, 407, 409, 416, 417, 437, 455, 456
- donanma kanunnamesi 233
- Don Nehri 465, 471, 473, 613, 620
- E**
- Ebu Faruk Mehmed Paşa 645
- Edirne 8, 22, 24, 31, 39, 40, 45, 46, 47, 51, 52, 54, 60, 63, 69, 71, 72, 77, 79, 80, 83, 84, 85, 86, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 108, 109, 110, 111, 114, 115, 116, 117, 127, 128, 130, 132, 137, 138, 141, 142, 145, 151, 154, 155, 158, 159, 160, 162, 166, 172, 173, 174, 181, 182, 184, 186, 187, 188, 189, 193, 194, 222, 243, 244, 247, 255, 256, 257,

Uğur KURTARAN

- 266, 273, 279, 299, 300, 420, 423, 424, 440, 441,
306, 311, 313, 321, 324, 507, 523, 538, 573, 575,
325, 327, 329, 337, 339, 606, 704
341, 342, 343, 344, 347, Elmas Mehmed Paşa 24, 56,
352, 355, 356, 360, 363, 60, 62, 180, 182, 183, 187,
379, 389, 391, 395, 400, 188, 189, 253, 409, 415,
401, 402, 403, 404, 407, 421, 434, 445, 446, 447,
410, 411, 420, 422, 425, 448, 449, 450, 451, 452,
426, 428, 429, 430, 431, 453, 455, 456, 458, 459,
435, 437, 441, 443, 444, 516, 642
460, 466, 475, 483, 490, Emetullah Sultan 23, 39, 40,
495, 502, 520, 525, 535, 48, 56, 62, 66, 68, 69, 76,
538, 539, 545, 551, 553, 82, 112, 113, 121, 328,
555, 557, 563, 567, 604, 355, 356, 357, 358, 359,
607, 610, 622, 626, 632, 360, 361, 362, 363, 656,
633, 638, 643, 645, 648, 677, 680, 695, 702
649, 650, 655, 656, 671, Emine Sultan 76, 81
672, 674, 675, 680, 681, Erdel 381, 416, 418, 419, 436,
682, 683, 686, 692, 693, 449, 451, 514, 524, 525,
696, 697, 701, 706 528, 535, 538, 542, 556,
Edirnekapı 324 560, 563, 576, 577, 581,
Edirne Protokolü 536, 539, 588, 659
545 Erzurum 24, 44, 45, 60, 62,
Edirne Sarayı 39, 54, 62, 79, 84, 87, 88, 90, 91, 98, 108,
93, 112, 117, 137, 142, 154, 111, 129, 155, 216, 243,
166, 329, 363, 672, 697 256, 274, 284, 307, 335,
Edirne Vakası 31, 83, 84, 85, 337, 345, 349, 350, 351,
88, 89, 90, 91, 93, 94, 97, 352, 353, 401, 408, 411,
98, 99, 100, 101, 102, 103, 441, 474, 628, 685, 687,
104, 105, 106, 108, 109, 689, 690, 693, 695, 696,
110, 111, 114, 117, 127, 698, 702, 704, 706, 709
146, 172, 173, 174, 181, esir 40, 67, 395, 415, 417,
182, 184, 607, 648, 650, 434, 451, 456, 458, 495,
682, 686, 693, 706 503, 513, 541, 592
Eflak 236, 301, 302, 313, 401,

SULTAN II. MUSTAFA

- esnaf 322 188, 189
- esnaf kethüdarları 322 Floransa, 483
- eşrefi cedid 255 Fransa 306, 369, 382, 444,
517, 518, 540, 545, 549,
568, 569, 592, 596, 630,
631, 633, 635, 636, 639,
640, 641, 642, 660, 663
- F**
- Fatih(semti) 324
- Fatih Sultan Mehmed 27, 35, Galata 22, 24, 58, 69, 147,
50, 137, 166, 172, 177, 179, 210, 316, 317, 318,
178, 327, 424, 475, 483 320, 325, 355, 356, 357,
360, 361, 362, 405, 440,
573, 594, 595, 631, 642,
692, 702
- Fatma Sultan 23, 76, 83, 121
- Fazıl Ahmed Paşa 44, 100, 102, Galata Yeni Valide Camii 356
- 180, 224, 335, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 670, 702
- Girit 40, 66, 67, 385, 480, 482,
484, 658, 685
- Fazıl Mustafa Paşa 49, 100, göç-i hümayun 94, 138, 140,
142
- 180, 224, 245, 260, 261, 298, 384, 393, 516, 522, 702
- gülle 328
- Felemenk 516, 519, 524, 526, Gülnûş Emetullah Sultan 40
- 527, 634, 636, 638, 639, 669, 673
- H**
- Ferriol 518, 641, 642
- Habsburg Hanedanlığı 373,
543
- Feyziye Medresesi 353, 354
- Hacı Selim Giray Han'a 56
- Feyzullah Efendi Kütüphanesi Hafsa Sultan 74
- 355, 355, 698
- Halep 235, 243, 292, 300,
320, 399, 400, 427, 429,
431, 596
- Feyzullah Efendi Medresesi 354, 355, 708, 709
- Fırat Nehri 235, 284, 297
- Hanife Hatun 75
- Firari Hasan Paşa 90, 187, hapis 47, 133, 169, 593

- Harem 40, 43, 54, 67, 68, 69, 70, 71, 74, 75, 80, 137, 138, 141, 142, 148, 329, 352, 443, 673, 676, 678, 681, 683, 685, 697, 700
- has 58, 80, 81, 308, 316, 325, 426, 712
- Hatice Sultan 74, 76, 83
- Hatice Turhan Sultan 23, 66, 121
- hatt-ı hümayun 56, 64, 108, 171, 218, 280, 292, 324, 341, 349, 395, 396, 400, 406, 496, 713
- hatt-ı şerif 64
- Hırka-i Saadet 119
- Hollanda 227, 260, 444, 517, 518, 519, 520, 522, 526, 530, 532, 549, 553, 568, 569, 603, 611, 613, 625, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 659, 660, 663, 677, 683, 686, 691, 699, 701, 708
- Hüdavendigâr 62, 330, 440
- Hünkâr Sofası 137
- I**
- I. Ahmed 27, 38, 42, 46, 50, 55, 242, 293, 359, 380, 630, 695
- II. Abdülhamid 74, 117
- II. Ahmed 15, 29, 49, 52, 54, 55, 62, 68, 75, 79, 84, 100, 110, 120, 166, 179, 393, 394, 486, 487, 491, 493, 513, 639, 643, 647, 658, 666
- III. Ahmed 8, 40, 45, 48, 68, 72, 74, 75, 76, 80, 81, 82, 94, 100, 112, 113, 119, 120, 173, 219, 356, 357, 359, 368, 607, 609, 627, 637, 662, 663, 674, 685
- III. Mehmed 43, 61, 205, 359, 692
- III. Murad 43, 61, 69, 72, 379, 629
- II. Kosova 375
- II. Mustafa 255
- II. Süleyman 46, 49, 51, 52, 68, 100, 166, 392, 516
- II. Viyana Kuşatması 24, 44, 64, 226, 244, 252, 256, 280, 288, 316, 345, 358, 372, 384, 387, 388, 389, 390, 391, 397, 467, 482, 484, 511, 514, 516, 517, 542, 560, 561, 567, 568, 605, 630, 631, 632, 633, 634, 636, 641, 642, 652, 675, 689, 703
- Islahat 94, 226, 227, 235, 252, 279, 308, 569, 570, 676, 709
- IV. Mehmed 255

- İ
 İaşe 241, 242, 308, 695
 idam 57, 60, 71, 91, 92, 109, 132, 135, 149, 155, 179, 183, 323, 384, 391, 409, 476, 623
 ikbal 75, 77
 İkbâlî 130, 163
 iltizam 268, 516, 653
 imam 322
 İmam Mehmed Efendi 60, 95, 109, 409, 496
 İmam Mehmet Efendi 112
 İmar Faaliyetleri 69, 112, 113, 326, 327, 328, 329, 348, 355, 356, 358, 359, 361, 363, 680, 702
 İnebahtı 304, 328, 345, 347, 483, 484, 498, 546, 547, 597, 599, 660, 696
 İngiltere 394, 444, 516, 518, 519, 520, 522, 524, 526, 530, 532, 549, 553, 564, 568, 569, 601, 603, 611, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 635, 636, 637, 639, 642, 659, 660, 663, 702
 intisap 101, 172, 175, 181, 183, 185, 221, 650
 İran 34, 35, 181, 242, 292, 294, 297, 340, 436, 629, 643, 644, 645, 646, 663, 673, 695
 iskân 250, 280, 281, 283, 286, 299, 541, 654
 İskender Çelebi Bahçesi 324
 İsketzâde Aleksandre Mavra-kartado 522
 İspanya 382, 444, 483, 517, 540, 545, 569, 635, 641
 İstanbul 8, 10, 11, 15, 21, 23, 24, 27, 28, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 43, 44, 45, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 77, 84, 85, 86, 89, 91, 93, 94, 95, 97, 98, 100, 103, 104, 106, 108, 109, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 118, 119, 121, 122, 130, 136, 137, 138, 139, 140, 143, 144, 145, 146, 147, 150, 152, 154, 155, 156, 165, 166, 167, 173, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 185, 186, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 195, 196, 197, 199, 201, 202, 204, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 218, 219, 221, 222, 223, 224, 226, 228, 232, 233, 235, 237, 241, 242, 243, 244, 250, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 261, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271,

Uğur KURTARAN

- 272, 273, 275, 277, 279, 638, 640, 641, 642, 643,
282, 287, 289, 294, 298, 644, 645, 651, 655, 656,
302, 305, 306, 307, 308, 660, 663, 669, 670, 671,
309, 310, 311, 312, 313, 672, 673, 674, 675, 676,
315, 316, 317, 318, 319, 677, 678, 679, 680, 681,
320, 321, 322, 323, 324, 682, 683, 684, 685, 686,
325, 326, 328, 330, 331, 687, 688, 689, 690, 691,
332, 333, 334, 335, 337, 692, 693, 694, 695, 696,
338, 339, 340, 341, 344, 697, 698, 699, 700, 701,
345, 346, 347, 348, 349, 702, 703, 704, 705, 706,
350, 351, 352, 353, 354, 707, 708, 709, 710
355, 357, 358, 359, 361, İstanbul Antlaşması 8, 261,
366, 367, 368, 369, 371, 373, 377, 378, 475, 603,
372, 373, 374, 375, 376, 611, 612, 616, 617, 618,
377, 378, 380, 381, 382, 619, 620, 621, 622, 624,
383, 384, 385, 388, 389, 627, 660, 663, 698
390, 391, 392, 393, 397, İstanbul Kadılığı 322
398, 399, 400, 401, 403, isyan 26, 37, 52, 63, 84, 92,
405, 410, 413, 415, 419, 94, 95, 101, 103, 104, 109,
420, 421, 422, 424, 425, 114, 118, 165, 183, 222,
430, 436, 437, 440, 446, 225, 290, 293, 299, 302,
447, 456, 463, 464, 465, 309, 408, 484, 515, 627,
466, 472, 473, 474, 477, 648, 651
478, 479, 480, 481, 483,
484, 485, 486, 488, 489,
490, 494, 495, 499, 500, J
502, 506, 507, 508, 509, Jacobus Colliers 518
510, 511, 514, 515, 516, Jan Sobieski 391, 467, 510,
518, 522, 529, 534, 553, 511, 512, 514, 684, 686
556, 558, 574, 575, 584, Johann Christoph Müller 582,
596, 601, 603, 604, 605, 690
610, 611, 612, 613, 614, K
615, 616, 617, 618, 619, kadı 62, 168, 210, 211, 262,
620, 621, 622, 624, 625, 311, 321, 398, 426, 437,
626, 627, 628, 629, 630, 593, 655
631, 634, 635, 636, 637,

SULTAN II. MUSTAFA

- Kafes 42, 46, 113, 120, 221, 670
- kâime 170
- Kamançe 96, 502, 510, 511, 513, 520, 521, 528, 549, 552, 601, 605, 606, 659, 660, 662, 675, 677, 690, 693, 697
- Kanije 455, 539
- Kanun 153, 226
- Kanun-ı kadim 153, 226
- Kanuni Sultan Süleyman 26, 35, 46, 64, 81, 152, 359, 375, 376, 379, 387, 395, 411, 431, 481, 488, 508, 629, 634, 640, 692
- kapıkulu 63, 97, 227, 229, 230, 267, 289, 400, 405, 406, 412, 421, 426, 437, 472, 490, 491, 499, 504, 514, 651
- Kapıkulu askerleri 400, 406
- Kaptan-ı derya 57, 195, 198, 233
- Karadeniz 307, 313, 376, 462, 464, 466, 467, 468, 470, 475, 477, 506, 508, 515, 553, 611, 612, 613, 614, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 626, 658, 663, 684, 688, 689, 698, 703, 707, 709, 710
- Karaman 135, 294, 303, 401, 406, 431, 437, 460
- Karlofça Barış Antlaşması 516, 554, 571, 650, 663
- Kassâb 324
- Katolik 328, 369, 388, 485, 496, 525, 560, 569, 637
- kayd-ı hayat 267, 268, 302, 653
- Kaymakam 21, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 273, 311, 703
- Kaynar Nehri 607, 608, 662
- Kazasker 201, 202, 694, 695
- Kerç Kalesi 519, 521, 554, 660
- Kıbrıs 111, 179, 182, 283, 480, 596, 689
- kılıç kuşanma 59, 60, 157, 160, 216
- Kırım 56, 91, 92, 181, 184, 243, 279, 298, 397, 400, 401, 406, 411, 412, 416, 417, 423, 426, 432, 433, 463, 464, 466, 468, 470, 472, 474, 476, 506, 511, 512, 513, 515, 516, 519, 525, 549, 552, 554, 555, 560, 563, 576, 607, 615, 617, 621, 622, 654, 658, 659, 660, 672, 674, 707, 708
- Koyun Adaları 24, 135, 486, 487, 491, 492, 493, 496, 498, 658, 705

- Koyunhisar) Savaşı 374 604, 605, 606, 607, 608,
köprü 154, 327, 384, 403, 609, 610, 613, 620, 656,
412, 413, 429, 431, 433, 659, 662, 669, 671, 673,
447, 448, 449, 450, 452, 675, 683, 699, 707, 708,
453, 503 713, 715
- Köprülü 34, 44, 49, 52, 60, Levant Company 630
61, 80, 85, 88, 91, 95, 100, Levent 499, 500, 694
102, 104, 105, 106, 108,
109, 169, 174, 180, 223, Lipve 130, 157, 412, 413, 414,
236, 245, 272, 286, 298, 415, 416, 419, 420, 435,
335, 339, 382, 384, 385, 539, 657
409, 425, 435, 446, 447, Lugoş, 412, 413, 539
648, 650, 670, 680, 690, Luigi Ferdinando Marsigli 24,
691, 694 529, 530, 578, 579

Kurşunlu Camii 24, 349, 350

M

- Kutsal İttifak 7, 10, 93, 153, Macaristan 373, 376, 378,
372, 392, 436, 460, 467, 380, 382, 383, 388, 392,
481, 482, 512, 514, 516, 411, 416, 448, 457, 486,
524, 545, 548, 553, 554, 507, 518, 524, 531, 540,
556, 564, 576, 593, 637, 542, 556, 560, 577, 581,
641, 656, 658, 659 659, 675, 692, 695
- Kutsal Roma Germen İmpara- Malikâne 223, 267, 270, 653,
torluğu 373 680, 692

kürek 133, 136, 432

L

- Lehistan 10, 40, 96, 112, 180, Malta 483
299, 302, 340, 369, 372, Maraş, 407
385, 391, 397, 466, 470, Matbah-ı Âmire 146, 385, 425
506, 507, 508, 509, 510, Medine 243, 280, 345, 349,
511, 513, 516, 519, 521, 352
528, 529, 530, 533, 544, medrese 111, 210, 302, 330,
549, 551, 552, 553, 555, 332, 335, 336, 345, 350,
556, 560, 561, 563, 571, 352, 354, 384
576, 591, 600, 602, 603, Meftûnî 130, 163

SULTAN II. MUSTAFA

- Mekke 218, 243, 280, 301, 345, 349, 352, 355
 menzil 248
 Menzil 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 249, 677, 686, 693, 700, 707
 Menzil sistemi 243
 Merzifonlu Kara Mustafa Paşa 81, 100, 180, 233, 384, 386, 387, 388, 389, 391, 392, 466, 688, 689, 695, 696, 698, 702
 mescit 322
 mevacib 48, 62, 68, 69, 95, 129, 156, 190, 195, 207, 239, 240, 426, 428
 Mezemorta Hüseyin Paşa 197, 198, 233, 491, 494, 495, 497, 498, 652, 672, 688, 701
 Mısır 255, 259
 Mısırlı-oğlu İbrahim Paşa 486, 494, 504
 Mihaylovic Goltsin 619
 Millet Kütüphanesi 12, 30, 337, 353, 354, 355, 420, 672, 708, 710
 mimarbaşı 325
 Mohaç 376, 377, 431, 531, 689, 691
 Mohaç Meydan Muharebesi 376, 377
 Morali Damad Hasan Paşa 90, 93
 Mora Yarımadası 483, 498, 515, 548
 Moskof Prensi 8, 561, 621
 Moskova 462, 463, 464, 465, 475, 611, 618, 619, 704
 mukataa 80, 81, 170, 247, 267, 404, 405, 423, 490, 515
 mühimmat 65, 146, 170, 187, 207, 396, 397, 415, 416, 422, 423, 426, 432, 434, 435, 439, 470, 488, 490, 494, 501, 520, 617
 mühr-ü hümâyün 458
 Münecim Sa'di 324
 müsadere 128, 133, 135, 155, 179, 254, 272, 341, 515, 652
 mütevellî 322
 mütevelliler 322
 müzakere 366, 396, 534, 543, 546, 554, 561, 591, 632
- N**
- nakibü'l-eşraf 60, 651
 Nemçe 340, 373, 378, 380, 399, 526, 538, 552, 555, 565, 572, 573, 574, 575, 576, 588, 591, 593, 594, 633, 644, 669, 708
 Nemçe Çarısı 399, 526, 538, 572, 574, 575, 576

Nişancı	24, 161, 182, 207, 208, 343, 348, 392, 409, 685, 692	145, 152, 157, 164, 166, 167, 168, 169, 170, 172, 176, 177, 181, 183, 184, 190, 191, 192, 195, 196, 201, 204, 205, 207, 210, 211, 213, 216, 217, 219, 223, 224, 225, 226, 228, 233, 241, 242, 243, 244, 245, 250, 252, 254, 256, 260, 262, 265, 267, 268, 269, 271, 275, 277, 278, 281, 286, 288, 289, 292, 294, 298, 302, 305, 308, 310, 312, 313, 315, 323, 324, 325, 349, 365, 366, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 378, 379, 380, 382, 383, 384, 386, 388, 389, 391, 444, 460, 462, 463, 464, 465, 467, 469, 474, 478, 479, 480, 481, 482, 487, 488, 495, 497, 498, 499, 502, 506, 507, 508, 510, 514, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 526, 528, 530, 531, 534, 535, 536, 537, 539, 540, 541, 542, 545, 546, 547, 548, 549, 551, 552, 553, 554, 556, 560, 562, 567, 568, 569, 570, 571, 575, 576, 577, 579, 583, 584, 585, 588, 590, 592, 593, 596, 597, 598, 599, 600, 603, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 614,
Nusretname	30, 52, 54, 55, 56, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 72, 78, 80, 81, 85, 91, 126, 127, 128, 129, 130, 132, 133, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 144, 145, 147, 148, 149, 150, 151, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 290, 292, 293, 302, 303, 304, 394, 396, 397, 398, 399, 405, 406, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 415, 416, 417, 418, 419, 424, 426, 430, 431, 432, 434, 435, 438, 444, 445, 446, 448, 460, 469, 470, 471, 472, 476, 491, 493, 494, 496, 497, 503, 505, 517, 520, 521, 524, 525, 526, 527, 538, 547, 551, 554, 610, 616, 626, 644, 672	
Ö		
Orhan Bey	70, 199, 202	
Ortodoks	97, 569, 613, 615, 625	
Osmanlı Devleti	7, 10, 21, 22, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 42, 43, 45, 50, 51, 53, 55, 60, 65, 68, 85, 91, 92, 95, 99, 110, 112, 119, 129, 136,	

SULTAN II. MUSTAFA

- 615, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 635, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 651, 653, 656, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 670, 671, 673, 675, 676, 677, 678, 680, 682, 683, 684, 686, 687, 688, 691, 692, 693, 695, 696, 697, 699, 700, 703, 705, 707, 708
- Otağ-ı Hümayun 410, 525
- Ö**
- Özi 243, 299, 424, 431, 466, 470, 474, 607, 613, 617, 625, 626
- P**
- Pançova 144, 162, 412, 414, 432, 433, 445, 446, 447, 448
- Papalık 391, 483
- Para 254, 256, 259, 260, 307, 681, 685, 691, 695, 703, 705, 707
- paşa kapıları 99, 115, 173, 178, 648
- payitaht 10, 98, 154, 165, 166, 212, 222, 223, 224, 309, 316, 323, 352, 651, 655
- Pravişte 328
- Prens Öjen 449
- Preveze 483, 546, 547, 597, 599, 660
- Protestan 560, 569, 570, 637
- R**
- Rakka 198, 283
- Rami Mehmed Paşa 92, 93, 95, 102, 106, 115, 131, 180, 181, 182, 183, 188, 189, 209, 213, 214, 215, 288, 306, 348, 420, 521, 527, 535, 539, 656, 685, 687
- Reisü'l-küttab 180, 186, 213, 215, 319, 685
- Rıfa'at Ali Abou El-Haj 11, 94, 103, 106, 115, 116, 127, 181, 537, 540, 543, 544, 545, 547, 549, 550, 551, 554
- Risvik Antlaşması 444, 517, 518
- Rönesans diplomasisi 370
- Rukiye Sultan 23, 76, 83, 121
- Rumeli 21, 56, 60, 63, 96, 105, 111, 155, 159, 187, 193, 194, 202, 203, 205, 210, 225, 241, 243, 246, 261, 287, 292, 304, 313, 330, 398, 402, 404, 405, 407, 409, 412, 414, 416, 417, 425, 429, 435, 436, 445, 456, 479, 489, 496, 499, 520, 524, 572, 576, 599, 651, 654, 676, 693

- Rumeli Kazaskerleri 159, 203 490, 491, 492, 493, 494,
 Rusya 8, 10, 92, 153, 259, 275, 495, 496, 497, 498, 503,
 302, 366, 372, 386, 392, 504, 658, 673, 675, 678,
 462, 463, 464, 466, 467, 684, 700, 701, 705, 706,
 468, 471, 473, 474, 475, 708
 511, 514, 519, 521, 525, Sakız Adası 10, 24, 126, 328,
 529, 537, 542, 552, 553, 355, 358, 359, 394, 397,
 555, 556, 561, 564, 569, 485, 487, 488, 491, 492,
 600, 610, 611, 612, 613, 494, 495, 496, 497, 498,
 614, 615, 616, 617, 618, 504, 658, 675, 678, 684,
 619, 620, 621, 622, 623, 700, 701
 624, 625, 626, 627, 634, Saksonya 382, 414, 415, 419,
 656, 660, 663, 669, 672, 432, 601
 674, 679, 684, 688, 698, Salankamen Meydan Muhare-
 699, 707, 710 besisi 393
 Ruz-i Hızır 247 Saliha Sultan 23, 71, 72, 73,
 Ruz-i Kasım 247 78, 120
 Ruznamçe 22, 226, 275, 277 Sarrâc Doğan 324
S Saruca 155, 232
 sadrazam 38, 53, 54, 56, 60, Sava Nehri 539, 585, 587, 661
 65, 90, 92, 102, 107, 119, sayd ü şikâr 143, 144, 145
 128, 130, 155, 177, 182, Sekban 232, 702
 183, 184, 188, 220, 226, Selanik 59, 274, 314, 441, 499
 232, 235, 273, 280, 298, Selçuklu 34, 36, 477, 488
 320, 340, 386, 388, 393, Semendre 407, 431
 395, 406, 410, 412, 434, Sınır 590
 435, 446, 458, 482, 527, Silahdar Fındıklılı Mehmed Ağa
 563, 572, 574, 575, 576, 30, 39, 54, 92, 93, 119, 130,
 595, 601, 645, 649, 651, 657 410
 Safiye Sultan 76, 81 Silistre 170, 424, 427, 430,
 Sakız 10, 24, 48, 126, 128, 438, 441
 198, 328, 355, 358, 359,
 363, 394, 396, 397, 409,
 485, 486, 487, 488, 489,

SULTAN II. MUSTAFA

Silivrikapı 324	178, 179, 181, 182, 183,
Sivas 216, 243, 283, 291, 294, 303, 407, 411, 425, 433	184, 185, 186, 187, 188, 189, 193, 194, 195, 197, 198, 199, 200, 201, 202,
Sofya 133, 144, 145, 149, 150, 161, 243, 304, 411, 431, 452, 464, 526, 585, 591, 624	203, 205, 206, 207, 208, 209, 211, 212, 214, 215, 217, 218, 219, 220, 222, 224, 226, 227, 229, 230,
Sokullu Mehmed Paşa 368, 509, 629	232, 235, 237, 239, 240, 241, 250, 252, 253, 254, 259, 260, 261, 264, 267,
Söhraplı Ahmed Paşa 90	272, 275, 277, 278, 279,
sulh 30, 89, 215, 394, 512, 515, 516, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 530, 538, 555, 565, 574, 578, 592, 593, 602, 605, 613, 633	280, 281, 287, 289, 292, 293, 297, 298, 299, 301, 302, 305, 306, 308, 309, 315, 320, 321, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329,
Sultan II. Mustafa 7, 9, 10, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 31, 37, 39, 40, 41, 42, 44, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 63, 64, 65, 68, 71, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 84, 86, 92, 93, 94, 98, 99, 101, 102, 105, 106, 109, 110, 112, 113, 114, 116, 117, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 136, 137, 138, 140, 141, 143, 144, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 168, 169, 170, 171, 172, 175,	330, 333, 340, 341, 348, 355, 357, 358, 359, 363, 368, 373, 394, 396, 397, 399, 405, 408, 409, 410, 411, 412, 414, 415, 417, 420, 421, 430, 433, 434, 435, 445, 446, 449, 450, 458, 459, 460, 462, 468, 476, 477, 487, 493, 495, 498, 504, 505, 506, 513, 521, 524, 528, 530, 538, 553, 567, 572, 575, 604, 607, 613, 618, 623, 626, 627, 631, 634, 639, 642, 643, 644, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 662, 663, 674, 697, 711, 712, 713

- Sultan II. Süleyman 47, 49, 162, 264, 392, 647
- Sultan IV. Mehmed 23, 41, 46, 66, 144, 222, 329, 384
- Sultan İbrahim 40, 46, 52, 66
- Sultan Mustafa Köprüsü 327
- surre 147, 158, 219, 280, 281, 654
- sürgün 57, 98, 128, 132, 155, 169, 184, 282
- Sürmeli Ali Paşa 53, 60, 100, 135, 178, 179, 182, 183, 394, 395, 396, 406, 408
- Ş**
- Şahbaz Giray, 397
- Şat Kaptanlığı 236
- Şebeş 412, 413, 417, 418, 419, 444, 539
- Şehremini 324
- Şehsuvar Sultan 71, 73, 74, 78, 120
- Şehzade Ahmed 40, 45, 67, 77, 79, 102
- Şehzade Hasan 77
- Şehzade Mahmud 48, 78, 120, 648
- Şehzade Mustafa 37, 39, 40, 41, 44, 45, 48, 51, 53, 54, 67, 100, 647
- Şehzade Osman 73, 78, 120
- Şerif Said 218, 280
- Şeyhülislâm 56, 84, 86, 190, 210, 698
- Şeyhülislam Feyzullah Efendi 24, 29, 45, 47, 84, 86, 89, 91, 96, 101, 102, 104, 108, 109, 111, 114, 116, 131, 134, 175, 179, 184, 185, 200, 221, 222, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 524, 567, 576, 647, 648, 649, 650, 690, 696, 707, 711, 714
- şikâr 132, 144, 145, 146, 147, 712
- şikâyet 167, 169, 212, 485
- Şimşirlik Dairesi 46, 48
- T**
- tahrirat 170, 288
- takrir 162, 171, 185
- Taman 469, 476, 612, 617
- tayin 9, 43, 57, 60, 61, 80, 158, 159, 167, 169, 170, 182, 184, 188, 193, 195, 200, 202, 205, 208, 217, 219, 220, 226, 242, 251, 291, 294, 298, 302, 408, 412, 416, 431, 435, 486, 521, 523, 526, 572, 574, 584, 585, 587, 588, 595, 610, 613, 614, 619, 624, 650, 712
- Tebdil 148, 161

SULTAN II. MUSTAFA

- tekâlif-i örfiyye 251
 tekâlif-i şakka 251, 261, 602
 telhis 162, 170, 171, 185, 605
 temessük 330, 538, 572, 584, 603, 604, 607, 609
 Temeşvar 161, 260, 304, 399, 409, 412, 413, 414, 415, 416, 421, 422, 431, 432, 433, 434, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 455, 456, 457, 459, 528, 539, 542, 550, 556, 576, 577, 583, 588, 657, 659, 661
 tevcih 159, 167, 184, 210, 219, 295, 409
 tezkire 146, 170
 timar 58, 169
 Tisa 414, 433, 447, 448, 449, 450, 451, 457, 539, 582, 583, 590
 Titel Kalesi 416, 433, 448, 539
 Tolstoy 571, 619, 620, 621, 622, 624, 625, 626, 627, 663, 672, 674, 689, 697
 top 328
 Tophane-i Âmire 401, 488, 501
 Topkapı Sarayı 15, 28, 29, 30, 43, 46, 67, 69, 73, 79, 120, 137, 355, 665, 687
 Tökeli İmre 388, 412, 413, 444, 448, 560
 Trabzon 36, 50, 81, 108, 237, 303, 469, 473
 Tuğ-ı Hümayun 405
 tuğra 156, 196, 197, 208, 209, 255, 256
 Tuna 86, 205, 236, 244, 376, 380, 393, 400, 402, 404, 407, 411, 413, 416, 420, 423, 427, 429, 431, 432, 439, 445, 446, 447, 448, 456, 469, 515, 516, 527, 530, 531, 539, 573, 577, 580, 582, 583, 585, 590, 606
 türbe 345
- U**
- ulak 243
 Ulaş 432, 433, 434, 435, 539, 657
 ulema 50, 54, 55, 97, 98, 101, 109, 112, 115, 119, 161, 175, 190, 195, 218, 236, 280, 294, 431, 648, 650
 Una Nehri 539, 586, 587
 uti possidetis 523, 528, 537, 539, 543, 546, 552, 563
 Uyvar kalesi 382
- Ü**
- Üsküdar 40, 61, 68, 69, 82, 143, 243, 308, 316, 317, 318, 340, 355, 428, 440, 643, 646

	V	687, 688, 691, 692, 699, 700, 703, 704, 706, 707
Vak'anüvislik	288	
vakıf	29, 59, 89, 199, 325, 329, 341, 344, 345, 349, 357, 359, 584	vergi 135, 199, 225, 237, 247, 251, 255, 260, 261, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 273, 282, 297, 299, 300, 304, 307, 378, 381, 424, 438, 495, 515, 520, 535, 547, 549, 552, 558, 560, 563, 572, 596, 597, 617, 621, 632, 653
Valide Sultan	56, 62, 66, 68, 69, 72, 73, 82, 94, 109, 112, 129, 141, 142, 143, 148, 189, 355, 356, 357, 359, 360, 361, 496, 676, 679	
Vanî Mehmed Efendi	44	Veterani 416, 417, 418, 419
Varna	108, 375, 469, 507	vezir 53, 54, 61, 92, 93, 99, 101, 102, 113, 115, 135, 152, 172, 177, 178, 181, 183, 193, 196, 199, 202, 204, 207, 221, 232, 288, 310, 320, 336, 412, 585, 648, 650
Vasvar Antlaşması	383, 384, 387, 541, 697	
Velâdet-i Hümayun	39	
Venedik	10, 22, 153, 233, 254, 260, 290, 293, 318, 345, 372, 392, 396, 467, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 487, 491, 493, 494, 495, 497, 498, 505, 514, 515, 518, 519, 521, 522, 523, 524, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 540, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 552, 555, 556, 557, 561, 562, 571, 583, 585, 586, 588, 590, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 603, 614, 630, 633, 639, 644, 656, 658, 659, 662, 669, 671, 678, 681, 684,	Viyana 10, 24, 44, 64, 180, 182, 226, 228, 232, 244, 250, 252, 256, 280, 288, 309, 316, 319, 345, 358, 372, 378, 380, 383, 384, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 397, 407, 436, 455, 458, 459, 467, 482, 484, 511, 514, 516, 517, 521, 526, 528, 529, 530, 542, 555, 560, 561, 563, 567, 568, 576, 580, 586, 605, 625, 630, 631, 632, 633, 634, 636, 641, 642, 652, 656, 675, 677, 679, 684, 688, 689, 696, 701, 703, 708

W

William Paget 518, 633

Y

Yangın 322, 323, 324, 325

Yanova 412, 413, 448

Yedikule 324

Yeni Camii 77, 80, 82, 83

yenıçeri 56, 63, 84, 90, 104,
152, 158, 181, 228, 232,
273, 289, 318, 347, 403,
406, 408, 411, 412, 437,
448, 472, 499, 593, 614

Z

zahire 22, 62, 144, 146, 170,
184, 188, 247, 307, 313,
314, 316, 397, 404, 415,
417, 422, 423, 427, 428,
429, 448, 452, 460, 489,
490, 495, 501, 502, 513, 604

zeamet 58, 167, 169, 170, 231,
235

Zenta Bozgunu 10, 24, 86,
132, 134, 372, 411, 435,
449, 454, 455, 457, 458,
459, 460, 516, 518, 631

Zeyneb Sultan 76, 82

Ziştovi 356, 377, 427, 430, 604

Zitvatoruk Antlaşması 367,
379, 380, 531, 691

Ziyap Irmağı 236

Zülfikâr Efendi 392